

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opggericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST . . . . . TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

 Hofleverancier van H.M. de Koningin.	<p>N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN IJzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz. VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791</p> <p>Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië</p>	 Hofleverancier van H.M. de Koningin.
---	--	--

Venduhuis „HOFSTAD“
 HUGO DE GROOTSTRAAT 7 DIR. G. TER HEIDE TEL. HAAG 1623
 ONDERNEMERS VAN PUBLIEKE VEILINGEN ..... TAXATEURS.

N.V. TOT EXPLOITATIE VAN GEMEUBILEERDE WONINGEN
 vraagt Gemeubileerde Huizen, heele of gedeelten van Inboedels te koop tegen hooge prijzen. — Brieven onder No. 215 Bureau v. d. Bl.

INHOUD: Lezing. — „Oost en West“. — De Vierde Ned. Jaarbeurs. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Begunstigers, nieuwe leden, contributie-verboogingen en op peil gebrachte contributies, sedert 5 Febr. 1920.

de grenzen, in de jaarlijksche algemeene vergadering door de leden vast te stellen, de beschikking over de goederen en geldmiddelen der Vereeniging.
 Uit de binnen het gebied der afdeeling 's-Gravenhage woonachtige leden van het Hoofdbestuur worden door de algemeene Vergadering benoemd een voorzitter, een onder-voorzitter, een secretaris en een penningmeester. Worden beide laatste functies door één persoon vervuld, dan bovendien een plaatsvervangend secretaris-penningmeester. Deze Hoofdbestuurleden vormen te zamen het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging. In en buiten rechten wordt de vereeniging vertegenwoordigd door den voorzitter of ondervoorzitter, den secretaris en den penningmeester.

Ik zing de lof der

Monarch
Schrijfmachine

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & C.
 AMSTERDAM-ROTTERDAM
 DEN HAAG.

LEZING

(Met Lichtbeelden)

voor de leden van de Vereeniging „Oost en West“, afd. 's-Gravenhage, met hunne introducties op *Dinsdag 23 Maart a.s.* in de Oranje Sociëteit Prins Hendrikplein, aanvang 8 uur 's avonds. Spreker de heer **E. ROODHUIZEN**.
 Onderwerp: De Tabakskultuur in Deli.
 Toegangskarten te verkrijgen vanaf Vrijdag 12 Maart a.s. in „Bocafan“, Heulstraat 19 en L. v. Meerdervoort 187 van 10.30—12 en van 2—4.
 Aan laatstgenoemd adres ook schriftelijk aan te vragen.

„OOST EN WEST“

Leden, Afdelingen, Hoofd- en Dagelijksch Bestuur.

(Slot.)

Uit en door de leden wordt een Hoofdbestuur verkozen. Elke afdeeling van 25 leden of meer moet daarin vertegenwoordigd zijn door ten minste een harer leden, de afdeeling 's-Gravenhage zelfs met 4 of 5 leden. Het hoofdbestuur vergadert tenminste 2 maal 's jaars te 's-Gravenhage. Het heeft, binnen

Het Dagelijksch Bestuur vergadert in den regel eenmaal 's weeks en is belast met den dagelikschen gang van zaken en met de uitvoering van de besluiten door het Hoofdbestuur en de Algemeene Vergadering genomen. Waar de behandeling eener zich voordoende zaak niet op het nemen van een besluit door het Hoofdbestuur kan wachten, handelt het Dagelijksch Bestuur onder nadere goedkeuring van het Hoofdbestuur.
 Als geldmiddelen beschikt het Hoofdbestuur over de bijdragen der rechtstreeks daaronder ressorteerende leden en over 60 pCt. der contributies der leden behoorende tot de afdeelingen. Verder over de bijdragen van begunstigers, giften in eens, schenkingen, legaten, erfstellingen e.d., wanneer daaraan door de gevers of schenkers geen bijzondere voorwaarden zijn verbonden.
 In de jaarlijksche algemeene vergadering worden telkens voor het volgende jaar de grenzen gesteld, binnen welke de uitgaven, veroorzaakt door den dagelikschen gang van zaken en door de uitvoering van eenige bepalingen in statuten en Huishoudelijk Reglement zich mogen bewegen.
 Het Hoofdbestuur heeft de bevoegdheid afdeelin-

<p>Dameskleeding naar Maat en Confectie steeds nieuwe Modellen</p> <p>Regenmantels grote sortering Alleen-verkoop van de ZAMBRENE</p>	 Den Haag Spuistraat 8 166	<p>Modes uitgebreide collectie Hoeden laatste modellen uit Parijs</p> <p>Rijkleeding naar Maat</p>
---	---	--

CORN. VAN DER SLUIJS
BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.
 ALLEEN NOORDEINDE 162A.   TEL. 4782.   161   DEN HAAG.

De Haagsche Broodfabriek „THEARIO”

Fabriek en Kantoor BILDERDIJKSTRAAT 139

Levert alle soorten BROOD, LUXE-BROOD, BESCHUIT, KOEK- en BAKKETBAKKERSARTIKELEN.

De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS

Zij staat sedert 1909 voortdurend onder Controle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

Onze Eigen Winkels zijn gevestigd in de:

Bilderdijkstraat 143	le v. d. Boschstr. 53	Valeriusstraat 72
Regentesselaan 55	Keizerstraat 24	Korte Poten 26
Noordeinde 192	Weimarstraat 59a	Koningin Emmalein 6
Fred. Hendriklaan 189	Beeklaan 329	Vaillantlaan 39c
Reinkenstraat 34	Bezuidenhout 134	
Theresiastraat 50	Trompstraat 37	

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.

PIANO's in huur f 6.— per maand, desgewenscht in huurkoop, bij

L. C. JACOBI, vh. Chef Firma J. F. CUYPERS,

Regentesselaan 123, bij Reg-pl. 49 SOERABAIJA.
Tel. H. 1403, 's-GRAVENHAGE.
STEMMEN - VERHUREN - REPAREREEN

H. S. VAN HASSELT

139

Kleermakerij

Noordeinde 94 - 's GRAVENHAGE - Telefoon H. 3158

Middelbare School v. Handel en Administratie, SWEELINCKSTRAAT 17-19 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

130

AVD. A. Bijzondere Middelbare Handelsschool met als onderbouw eene H. B. S. met 3-jarigen cursus. Bij beschikking van Z. Ex. den Min. van Binnenl. Zaken gelijkgesteld met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.
AVD. B. Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus. Eveneens officieel als zoodanig erkend.
De 1e en 2e klasse van de beide inrichtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-jarige cursus eerst beslist behoort te worden na het afloopen der 2e klasse.
De school wordt ook door Meisjes bezocht.
Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

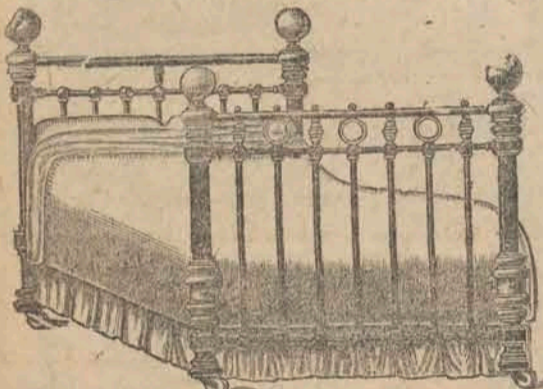
F. TIJMSMA.

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON 2535.

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

MAISON VAN HAL

Hofleverancier van H.M. de Koningin 103

Reigerstr. 14 BREDA Telefoon 442

Heerenkleeding
Dameskleeding
Indische Uitrustingen
Uniformkleeding

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

gen uit de kas der vereeniging financieel te steunen, in het bijzonder voor het verspreiden van populaire kennis omtrent onze koloniën en het steunen van de ontwikkeling van nijverheid, in 't bijzonder inlandsche kunstnijverheid.

Wederkeerig verleenende de afdelingen, voor zoo veel mogelijk, financieelen steun aan het Hoofdbestuur, zoo dit noodig mocht zijn.

Het Hoofdbestuur — dat toch niet alles zelve doen kan — heeft de bevoegdheid commissies in het leven te roepen, welke het bestuur of de afdelingsbesturen ter zijde staan in het verrichten van een deel der werkzaamheden ter bereiking van het doel der vereeniging. Het Hoofdbestuur stelt de instructies voor elk der commissies vast. Om onderling voeling te houden en in verband te blijven is gewoonlijk de secretaris van het Hoofdbestuur tevens secretaris der commissies. Zijn taak is waarlijk geen sinecure en een zeer veel omvattende. Wordt echter hem voldoende personeel ter zijde gesteld, zoodat hij zich tot de hoofdzaken kan bepalen en de administratieve werkzaamheden en andere details aan anderen kan over laten, dan is dat zeer wel mogelijk. Doch voor het te werk stellen van zoodanig personeel is weer geld noodig! Het hangt dus van onze begunstigers, onze leden en voornamelijk van de afdelingen af, of dit geld er zal zijn of komen en dus krachtig werken mogelijk is. Hoofd-, Dagelijksch Bestuur en de Commissies zijn er toe bereid. Begunstigers, leden en afdelingen hebben slechts de middelen er toe te verschaffen!

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur:

De wnd. Secretaris,

A. J. GOOSZEN.

De Vierde Nederlandsche Jaarbeurs.

(Vervolg en Slot.)

Nabij den hoek, links van den ingang van het terrein Vredenburg, het Koloniaal Paviljoen van het ministerie van Koloniën. Rechts daarvan in de monsterkamers 313 en 313a het Bureau van Handelsvoorlichtingen vanwege dat Departement, waar de commies der 4e afdeling, de heer van der Worff inlichtingen verstrekt en ook vroeg om eenige exemplaren van ons Orgaan en van het Propaganda-blaadje om ook voor „Oost en West”, wier streven van koloniaal belang is, propaganda te maken. Wat de uitslag zijn zal?

In de wacht- en spreekkamer, verschillende foto's en gegevens van en omtrent onze Oost- en West-Indiën. In de laatste keurig ingelegde, houten Surinaamsche meubelen.

In 't Paviljoen langs de wanden sprekende graphieken van den handelsomzet, tin-productie, uitvoer van Ned. Indische producten, wereldproductie van suiker, productie van Java- en Sumatrabak, uitvoer van thee uit Ned. Indië, enz., ontworpen door den Heer Rouw, lector aan de Technische Hoogeschool te Delft. Dan een kaart, aangevende de verhouding van Ned. Oost-Indië tot Europa, dat er geheel door bedekt wordt, waarbij nog een stuk als geheel Ned. Nieuw Guinea er buiten valt.

Verder langs de wanden, kina, houtsoorten, tabak, boengkil, rotansoorten; gewasschen, gecrepeerde en gerookte rubbersheets, vezelstoffen, idjoek en agavevezels of sisal.

In de hoeken etalagekasten voor Suriname en Curaçao, in de eerste bananen (pisang) in allerlei stadia, ook in meelvorm, lokushars, roekoeaden, prachtrijst in halmen, in bolster en gepeld, vischlijm, sinaasappels, massia amara en wandelstokken uit en blokken van verschillende houtsoorten. Curaçao met monsters van zout, gouderts, fosforzure kalk, katoen, wol, ook de bekende merind's, aloë, likeur, Citroenschillen, dividivi, hoeden en sisal.

Het midden wordt ingenomen door een groote etalagekast waarin overzichtelijk en in allerlei sta-

dia zijn gerangschikt, genotmiddelen, (koffie, cacao, thee), voedingsmiddelen (suiker, rijst, Sagorarrowroot, maïs, tapioca), specerijen (vanille, muscaat, foelie, peper, kruidnagelen, kaneel, lompbok), olie en oliehoudende producten (copra, kating, ricinus, hevezaden, tengkawangvet, kemir, kapokpitten, kanari, sesamzaden en sojaboonen), getah, kleur- en looistoffen (gambir, pinang, mangrovebast, tannadine, indigo, drakenbloed en anatozaden), aetherische oliën (lemon grass-olie, citrionellaolie, kajoepoetih, sandelhout en akar wangi), gommen en harsen (damar en copal), kapok, delfstoffen (petroleum, asfalt, parafine, kerosine, terpentiin), verder paarlemoerschelpen en Tangerranghoeden. Overigens nog een standaard met foto's, gezichten in stad- en kampong, van cultures en industriën.

Geheel maakt een goed verzorgden, zij het wat stijven indruk.

Paviljoen uitkomende heeft men rechts het Handelspaviljoen, waarin ook de Commissie voor den Nederlandsch-Zuid-Afrikaanschen Handel haar monsterkamers heeft. Hier zijn particulieren, aan den gang om voor hun producten een importgebied te veroveren. Een zeer overzichtelijke verzameling van Zuid-Afrikaansche voor export bestemde producten is er geëtaleerd. Deze omvat monsters: maïs, wolkatoen, tabak, looibast, looextract, palmhouthuiden en vellen, struisveeren, wijn, vruchten, gedroogd en op water, jams, terwijl in 't midden een tafel staat met versche keurige perziken, prachtige sinaasappelen, druiven, pisang, enz. Verder tabak, asbest en asbestvilt en eene verzameling mineralen, welke laatste na afloop der jaarbeurs bestemd is voor de Technische Hoogeschool te Delft. Fraaie foto's in verband met de Zuid-Afrikaansche nijverheid zijn er te zien, en aangezien geen export kan plaats vinden zonder behoorlijke verbindingen, zond de Directie der Holland-Zuid-Afrikalijn een model van een harer schepen, geeft inlichtingen, staat de friesversiering van de monsterkamer in het teeken der nieuwe stoomvaartverbinding en bevat motieven aan de stoomvaart ontleend.

Tegenover deze poging — toch van het buitenland — om er in te komen, doet het vreemd aan, dat onze handelaren in Indië zich op de Jaarbeurs bijna niet toonen. Onze West-Indische commissie deed eene poging om Suriname en Curaçao daartoe op te wekken, doch de vraag, voornamelijk van Amerikaansche zijde, naar de producten daar, overtreft verre het aanbod, zoodat voor het aanknoopen van handelsbetrekkingen met het moederland geen heil verwacht werd. Toch vernamen wij van betrouwbare zijde, dat in deze eene kentering is ingetreden, doch op de Jaarbeurs blijkt daarvan niet.

Wat onze „Oost” betreft, kwam de Handelsvereeniging Amsterdam uit in de monsterkamers 5331 en 5337, Maliebaan-Noord, met tapiocameel, vlokken en parels, melasseproducten als veevoeder, desetine, een reuzenbaal sisalvezels en een prachtkat als sisalproduct. In de monsterkamers 5327 en 5329 tracht de Batavia-Arak Maatschappij haar product als B. A.M.-Arak, en als „American drinks” daarvan, ingang te doen vinden. Stippen we nog aan dat in de monsterkamers van Jurgens margarinfabrieken en die der maatschappij tot exploitatie van de Nederlandsche Plantenboterfabriek copra en een paar cocosnoten en foto's van klapperboomen voorkomen, dan is omtrent het particulier initiatief der Oost-Indische cultures op de Jaarbeurs ook alles gezegd.

Toevallig ontdekten we op het terrein Lucas Bolwerk in de monsterkamers 3070—3073, de, niet in den ons aan den ingang Vredenburg verkochten officiëelen catalogus voorkomende, inzending van de afdeling Handels Museum van het Koloniaal Instituut te Amsterdam. Toch is deze inzending, slechts betrekking hebbende op Oost-Indië, zeer der moeite waard, omdat zij eene waardevolle en uitgebreide aanvulling vormt op die in het Koloniaal Paviljoen omdat hier tentoongesteld worden de producten en bij enkele wat daarvan vervaardigd wordt. Langs

M. VISSER,

voorh. A. J. ROEBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

AUG. SAVELKOUL - AMSTERDAM

SINGEL, HOEK HEILIGENWEG

Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng
HEERENKLEEDING NAAR MAAT

Indische Uitrustingen

Vraagt geïllustreerden Catalogus.

's-Gravenh. Muziekschool
DE TOONKUNST
 Prins Mauritsplein 21, Tel. S. 477
 Spreekuren dagelijks van 10-1 en 2-6 uur.
 Directeur: JAMES ZWART.

Behave volledig onderricht aan Dilettanten en Eerstbeginnenden, ook gelegenheid tot Vakstudie.
DAGELIJKS KUNNEN AANMELINGEN GESCHIEDEN.
 Klavier, Orgel, Solozang, Viool, Alt, Cello, Compositie, Dirigeerkunst: 1 uur per week f 80.—; 2 uren per week f 150.— per jaar. Samenspel f 40.—; Harmonie en Contrapunt f 50.—; Muziekgeschiedenis f 25.—; Voordrachtskunst en Declamatie f 50.—; Meth. Spreken f 50.—; Fransch, Duitsch en Italiaansch f 50.— p. j. Orkestklasse 1 maal p. w. 2 uren, voor leerlingen der school f 10.—; leerlingen buiten de school f 15.— p. j. Het onderricht wordt uitsluitend door eerste, gediplomeerde krachten onderwezen; de leerlingen worden individueel behandeld; het geheel staat onder voortdurend toezicht van den Directeur, die alle verantwoordelijkheid voor de te geven lessen draagt, waardoor steeds de beste resultaten worden bereikt. 232
VRAAGT PROSPECTUS !!!

de wanden hangen graphische voorstellingen, meer gedetailleerd als daar. Op de houtsoorten en basrelief uitgebeeld een tak met bladeren, vruchten en bloemen en daarbij een foto van den boom. Verder voedingsmiddelen voor mensch en dier, oliën en vetten, caoutchouc, rubber, ook in gerookte en crêpe sheets, kina, suiker, als melasse en ruwe suiker, koffie en cacao, aetherische oliën, benzine, damar en copal, stok- en gomlak, looi- en kleurstoffen, mineralen, schildpad en wat daarvan gemaakt wordt, hetzelfde van paarlemoer, hoorn, kokosvezel en klapperdop, idjoek, rotan, bamboe en pandan met vlechtwerk, ook biezen en biezenmatten, koffio, kapok met garens, ruwe en geteelde zijde, geklopte boombast, sisal, manilla-touw en jute producten. Een bureau van den inlichtingsdienst voor Indische cultures geeft op dat gebied toelichting.

Zeer hopen wij, dat op de volgende Jaarbeurs de cultures zelve ook in dezen geest zullen uitkomen. De Jaarbeurzen zijn permanent geworden, van de gebouwen had de eerste steenlegging door Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana plaats; in stede van uitsluitend nationaal, zullen zij internationaal worden, een reden te meer voor onze koloniën om te toonen, dat zij niet bij andere koloniën, die zeker zullen uitkomen, als thans reeds Zuid-Afrika deed, behoeven achter te staan en op elk gebied den toets der vergelijking kunnen doorstaan.

G.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het Onderwijs aan Indiërs.

In een zijner artikelen in het „Soer. Hblid.“ over „Indië in het teeken der proefneming“ wijst de heer J. G. Boon er op, dat Britsch-Indië zich veel te snel op het middelbaar- en hooger onderwijs geworpen heeft, omdat het lager onderwijs nog absoluut onvoldoende was doorgedrongen tot de groote massa. Macaulay's raad luidde: „Laat ons in Indië onderwijsinrichtingen openen, om de bevolking te doen deelen in het vreedzame en onsterfelijke rijk van onze moraal, onze kunst, onze literatuur, onze wetgeving“, en alom verzezen middelbaar- en hooger onderwijsinrichtingen. De Br.-Indiërs zijn van handenarbeid afkeerig; zij zijn verzet op het bekleeden van gouvernementbetrekkingen, terwijl zij een soevereine minachting hebben voor alles wat met handel en industrie samenhangt en een vereering voor alle betrekkingen die een wetenschappelijk tintje hebben: medicus, jurist, onderwijzer. Dit hebben zij gemeen met onze Indiërs. In Br.-Indië verkreeg men ten slotte een geleerden- en semi-geleerden stand, veel te groot voor de bestaande behoefte. Bij de bepaling van de uitgebreidheid van middelbaar- en hooger onderwijs aan inlanders te geven, moge de „Babou“, de geletterde proletariër, de oorsprong van alle onrust in Br.-Indië, ons ten voorbeeld zijn!

De heer Boon vervolgt: „Dient het elementair onderwijs volmaakt hand aan hand te gaan met landbouw en vakonderwijs, bij het middelbaar onderwijs zal er naar gestreefd moeten worden den Inlander bij zijn beroepskeuze te leiden in die lijnen, waarvan zijn land in de toekomst de meeste vruchten zal kunnen plukken: handel, scheepvaart en industrie.

Wat het hooger onderwijs aangaat, zal gewaakt moeten worden, dat de behoeften der markt niet overvoerd worden, zoodat men hier niet kunstmatig den „Babou“-stand fokt.

Wanneer men thans reeds ziet, hoe inlanders leden van den Volksraad, met wat lager- of wat onvoltooid middelbaar onderwijs in de mars, zich een oordeel aanmatigen over ons bestuur, dan kan men daarnaar afmeten, wat ons te wachten staat, wanneer wij een semi-geleerden inlanderschen stand krijgen van een omvang, grooter dan dringend noodig is.

Onze huidige volksleiders, met hun minimale ontwikkeling, zijn gerecruteerd uit den kleinen beambtenstand, waarin zij geen voldoening vonden voor hun, in verhouding tot hun capaciteiten, belachelijke aspiraties; de toekomstige zullen — wanneer wij daartegen op praktische wijze niet ernstig waken — getrokken worden uit een geleerd- of semi-geleerd proletariaat, dat het, volgens zijn oordeel, onvoldoende waardeeren zijner kundigheden uitsluitend wijten zal aan het feit, dat een overheerschend volk het de plaats in de maatschappij onthoudt, waarop het aanspraak meent te kunnen maken. Wij zullen doen aangroeien het stelletje dolzinnige activisten, die, met diepen haat bezield niet alleen tegen alles wat Nederlandsch, maar tegen alles wat Europeesch is, strevende zijn om hun toevlucht te nemen tot elke krachtproef, die belooft hun verbitterde ijdelheid een uitweg te geven. Wij zullen een aparte klasse van déclassés krijgen, op welke de democratische ideeën, welke zij niet voldoende kunnen verteren, als gift zullen werken.”

Schr. wenscht, dat aan de ontwikkeling van het lichaam nog veel meer aandacht wordt verleend dan thans het geval is en dat aan de sport een ruime plaats bij het onderwijs gegeven wordt. Ook wist hij er op, dat de karaktervorming in de Angel-Saksische landen zoo de volle aandacht heeft op de onderwijsinrichtingen, in tegenstelling van bij ons vaderlandsch onderwijs.

De heer Boon besluit: „Ziehier in zeer korte trekken onze denkbeelden weergegeven inzake de lijnen, waarin onze proefnemingen op het gebied van onderwijs dienen te gaan. Uitdrukkelijk dient daaraan toegevoegd te worden, dat geen der verschillende instellingen van onderwijs, noch het primaire, noch het vak-, noch het middelbaar-, noch het hooger onderwijs de Inlanders zullen veranderen in Europeanen. Physiologisch en psychologisch gedetermineerd in hun mentaliteit door de heredititeit, het milieu, de maatschappij, zullen zij blijven kinderen van het Maleische ras en zullen zij nooit kunnen evolueeren in onzen geest.”

Uitwassen der politiek.

De gemeenteraad van Semarang heeft met slechts twee tegenstemmen den welbekenden heer Baars, die kortgeleden vergeefs probeerde in Hilversum aangesteld te worden, benoemd tot gemeente-ingenieur. Volgens de toelichtingen van den gemeenteraadsvoorzitter is juist deze revolutionair-socialist de eenige ingenieur in Nederland en Indië, die in dienst van de gemeente Semarang wil werkzaam zijn.

Over deze benoeming lezen wij in de „Loc.“ o.a. verder: Nu laat men in deze tijden van personeelschaarschte zoowel bij het gouvernement als in het particuliere nogal eens noodgedwongen iets van zijn eischen vallen. Wie niet bepaald met het Kaïnmerk op het voorhoofd loopt, mag zich voor 't overige min of meer onmogelijk hebben gemaakt, hij vindt te eeniger tijd een nieuwe en veelal winstgevende baan. Het gaat er mee als in groote gezinnen onder den druk van oppersten dienstboden nood: men werpt dan allerlei vroegere minnumeischen overboord. Zoo kon dan de burgemeester van Semarang er toe komen iemand voor te dragen, wiens politieke antecedenten juist in deze dagen het tegendeel van een aanbeveling zijn. De heer Baars, die geen kans zag om Rusland binnen te komen, vindt een vroeger weggeworpen ingenieurbetrekking te Semarang nu weder goed genoeg en zal zich gaarne naar Semarang begeven op kosten van een publiekrechtelijk lichaam, waarvan hij grondslag en wezen krachtens zijn politiek geloof verfoeit.

Waarborgen tegen een herhaling en hervatting van zijn politieke actie zijn blijkbaar niet door den heer Baars gegeven. Wel valt uit de woorden van den voorzitter af te leiden, dat deze voor zich geen hervatting van die actie voorziet. Men zal het er maar op wagen. Mislukt de proef, dan is de gemeente alweder een nieuwe en dure ervaring rijker. Dat men deze waarborgen niet vooraf heeft geëischt,

O. J. STUUT, 'S-GRAVENHAGE

CHARLOTTE DE BOURBONPLEIN 28 - TELEF. 5073

Comestibles - Koloniale Waren

UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELEN EN PRIMA WAREN. 189

Bediening aan huis zonder prijsverhoging

THE PH. VAN OMMEREN CORPORATION OF NEW-YORK
 New York, San Francisco (Cal.),
 42 Broadway. 64 Pinestreet.

belast zich met:

Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.

Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door 150

PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

N.V. Brood- en Beschuitfabriek
„DE OUDE VETTE HEN“
 DEN HAAG
 bij het Stadhuis
Alle soorten Brood, Beschuit, Banket, enz.
Lunchroom - Tea-Concert
 219

Naamlooze Vennootschap Luxe-Auto Verhuuronderneming

voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: **Koninginnegracht 1°.**
 (over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage. 179

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
 ... .. en Maand-Auto's ... ..

Dag en Nacht geopend

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP 1/2 DE ERVEN H. VAN DIJK

Hofleveranciers van wijlen Z.M. den Koning

Nieuwe Gracht 6 - Tel. 3416

UTRECHT

Leveranciers van Burger, Militaire- en Marine Kleeding 209

Indische Uitrustingen

Reiziger door het geheele land te onthieden.

FRANSCH - DUISCH - ENGELSCH

Lager- en Middelbaar Onderwijs

verstreckt de 272

VEREENIGING VOOR CORR. ONDERWIJS

Goedgekeurd bij Kon. Besl. van 25-10-1912, No. 35.

Vraagt prosp. en proefn. Koninginneweg 177, A'DAM.

Adverteeren doet verkoopen

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 % gewaarborgd.

124

VEREENIGINGEN! Voor het projecteeren op
Lezingen wende men zich tot
A. M. A. SUSAN, Foto-Handel
Regentesselaan 108, DEN HAAG, Tel. 6757
LEVERING VAN LANTAARNPLAATJES
VAKKUNDIG AFWERKEN VOOR AMATEURS
FOTOGRAFISCH ATELIER 43
Men lette op het juiste adres.

**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES:
**AU BON
MARCHÉ**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN 101

DE GROOTSTE KEUZE **GRAMOPHONES** EN
PLATEN Merk „HIS MASTER'S VOICE“
bij **WILLEM SPRENGER.**
PASSAGE 46. Agent der Gramophone Comp. Ltd. DEN HAAG.
STEEDS HET NIEUWSTE!! Tel: 3778. STEEDS HET BESTE!!

acht de Loc. intusschen een groote fout. De gemeentelijke machine moet loopen en zonder ingenieur zou het nu eenmaal niet gaan.

Uit dat motief viel desnoods over de antecedenten van den candidaat heen te stappen. Maar men had zekerheid moeten hebben omtrent den stand zijner politieke bedoelingen. Wat trouwens geheel in overeenstemming met het standpunt van den voorzitter zou zijn geweest, dat er onderscheid valt te maken tusschen politieke overtuiging en politieke werkzaamheid. Men had zelfs zoover moeten gaan, van den heer Baars te eischen, dat hij ook achter de schermen geen politieke werkzaamheid voert van de soort, welke hij tevoren hier heeft beoefend. Zijn voorganger Sneevliet heeft in Semarang in stilte reeds genoeg politiek besmettingswerk verricht.

Intusschen vermeldt het „N. v. d. D.“, dat, indien een voldoende aantal adhaesie-betuygingen verkregen wordt, het lid van den Gemeenteraad te Semarang, de heer Hartingsveld, zich tot den Landvoogd zal wenden met een request, waarin met verwijzing naar art. 15 van het decentralisatie-besluit, — waarin de bevoegdheid van den G.-G. bepaald wordt tot het vernietigen van door Locale Raden genomen besluiten, — verzoekt wordt de beslissing van den gemeenteraad te Semarang, inzake de benoeming van den heer Baars te willen vernietigen.

Omtrent de houding, aangenomen door een adept van Sneevliet, het Semarangsche gemeenteraadslid Semaoen, ontleenen wij aan de Loc.: Brutaalweg heeft deze in de raadszitting verklaard, dat hij het college alleen beschouwt als een tribune, geschikt om straffeloos te spreken, maar dat hij van het verrichten van raadswerk nu en later in 't geheel niet is gediend. Ziedaar de opvatting van openbare plichten, waartoe de door Sneevliet, Baars e.s., verkondigde politiek noodwendig voert. Semaoen teekent zich zelf hier als een politieke lijntrekker, die anderen het werk laat doen en zelf alleen uit is op het applaus van de galerij. Dat deze opvatting in strijd is met de goede trouw, welke ook in de politiek niet kan worden gemist, deert het spijbelende raadslid blijkbaar niet. Dat ze in strijd is met heel den geest van ons gemeenterecht, ook dit legt vermoedelijk geen gewicht in de schaal. Mischien kan het nog helpen te wijzen op art. 47 der Locale Raden Ordonnantie, bepallende dat de Raden „commissies hunner leden kunnen belasten met werkzaamheden in het belang van de uitvoering hunner taak“. Echter een strafbepaling bij dit artikel ter correctie van weigerachtige leden wordt gemist. De decentralisatie-wetgever heeft dergelijke politieke uitwassen niet kunnen voorzien.

De „Loc.“ besluit: De regeering zal goed doen deze leemte ten spoedigste aan te vullen. Een ergerlijk misbruik van het raadslidmaatschap, gelijk hier wordt bedreven, kan in een tijd, dat voor de locale raden een steeds zwaardere taak in de volkszorg, een steeds ruimer aandeel aan de landsbemoeiing is weggelegd, niet worden geduld.

Snel Recht.

Bij Staatsblad 1919 No. 689 zijn er belangrijke wijzigingen in de strafprocedure afgekondigd. In een hoofdartikel van de „Loc.“ vestigt de heer t. H. R. de aandacht op dat gedeelte van genoemd Staatsblad, waarbij in het Inlandsch Reglement een nieuwe titel XI A wordt ingevoerd: „Van de Summiere procedure“.

Bij ontdekking op heeterdaad en daarop gevolgde aanhouding ter zake van een der volgende misdrijven: mishandeling, mishandeling welke zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, mishandeling, gepleegd met voorbedachten rade, diefstal, verduistering gepleegd door hem, die het goed uit hoofde van zijn persoonlijke dienstbetrekking of van zijn beroep, of tegen geldelijke vergoeding onder zich heeft, dan wel ter zake van medeplichtigheid daaraan of poging daartoe, — heeft de procedure op een snelle en zeer vereenvoudigde wijze

N.V. Autogarage „CITO“

Schenkweg 7 - 's-GRAVENHAGE, - Tel. H. 6290

Luxe Verhuur-Auto's

plaats, door Schr. in het kort beschreven. De in werking treding geschiedt op een door den G.-G. te bepalen tijdstip.

De heer t. H. R. eindigt: „Het is te hopen, dat deze wijzingen spoedig in werking zullen treden. Al geldt het hier alleen maar de op heeterdaad betrapte gevallen, hiervan doen zich vaak genoeg voor om de inwerkingtreding met verlangen te gemoet te zien.“

Nogmaals: De bekentenissen van D. D.

In een hoofdartikel: „Hulp?..... of Waarschuwning?“ beschrijft de heer K. W. in het „N. v. d. D.“ de beschouwingen van Driestar in het *Bat. Nwsbl.* over Douwes Dekker's zelfbeschuldiging. Driestar komt tot het vermoeden: dat de Regeering der Straits Settlements aan de onze op een geschikt oogenblik eenige sterke troeven in handen speelt om haar te helpen in haar spel. En dit uit sympathie en dankbaarheid voor de hulp, door den G.-G. aan Ross Smith verleend.....!

K. W. neemt met het „Bat. Nwsbl.“ aan, dat er méér beteekenis achter het geïnspireerde artikel van de „Straits Times“ zit. Na een uitvoerige toelichting komt K. W. echter tot de gevolgtrekking: „De Britsche Regeering waarschuwt! Op behandiging op diplomatieke wijze leest zij aan ons Bestuur de les: „Doe uw voordeel met wat ik U omtrent het gevaarlijke heerschap mededeel, maak hem en zijn kontj'o's onschadelijk; zorg dat er geene opstootjes bij U komen, waardoor de Engelsche belangen worden geschaad.....!“

Menno van Meeteren Brouwer.

Van dezen bekenden Indischen teekenaar lezen wij in de „Pr. Bode“ o.a.: „Diep doordrongen is hij ook in de Indische figuur. Hij teekent werkelijke Inlanders en verder nog, hij chargeert hen. En hun bijzondere eigenschappen, hetzij ze behooren tot den ouden of hypermodernen tijd, treden fel naar voren, doch „Inlanders“ blijven zij, hetgeen wel een bewijs is voor de beslistheid, waarmee hij zijn onderwerp beheerscht. Hoe moeilijk het is voor den Westerling om de Oostersche figuur te treffen, hebben ons de tentoonstellingen van „Indische“ schilders bewezen.“

UIT DE INDISCHE PERS.

Het Algemeene Congres te Medan (Oostkust van Sumatra), naar aanleiding van de hooge rijstprijzen. Op den 30en November 1919 had op de Esplanade te Medan een samenkomst plaats van ongeveer 30 Inlandsche vereenigingen, aan het hoofd waarvan zich de afdeling van de Sarikat-Hindia te Medan had gesteld en welke ten doel had besprekingen te houden over de hooge prijzen van de rijst en van de andere voedingsmiddelen.

Het aantal aanwezige mannen en vrouwen van de verschillende bevolkingsgroepen bedroeg 10 tot 11 duizend. *)

Van de zijde van het bestuur waren aanwezig de controleur van Beneden-Deli (zonder ambtsteekenen) en de commissaris van politie.

De Europeesche pers was niet vertegenwoordigd (waarschijnlijk sloeg men van uit de verte den gang van zaken gade) terwijl van de Inlandsche pers aanwezig waren de *Pewartu Deli*, *Andalos*, *Sama Rata*, *Bewrh Mardika* en de *Sinar Asia*.

De politie wist op keurige wijze de orde te handhaven en ook de vermoede rechercheurs traden niet in tact op.

Even na 4 uur 's middags opende de heer Mohammad Noeh, president van de Sarikat-Hindia (Insulinde) de samenkomst en heette alle aanwezigen welkom. Hij releveerde, dat men des Zaterdagts te voren de driekleur had ontplooid, doch dat de vlag in verband met de omstandigheden was ingehaald.

Men moest toch niet vergeten, dat het ontplooiender vlag eene uiting van vreugdebetoon was, terwijl

*) Het zielental ter hoofdplaats Medan bedraagt 30000.

VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken. 176
Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenebehoeften.
Spoedige levering van alle Studietoeken, Tijdschriften en Modeplaten.
Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.
BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Weimarstraat 16a b.d. Suezkade
Telefoon 3213 DEN HAAG

Adverteeren doet verkoopen.

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

de toestand, waarin het volk verkeerde, tengevolge van de dure levensmiddelen, zóódanig was, dat van een vreugdebetoon geen sprake kon zijn.

Spreker vroeg de rustige aandacht van zijn gehoor voor hetgeen gesproken zou worden, daarna ernstige overdenking daarvan en kalmen terugkeer na de afloop der samenkomst, opdat de bestaande moeilijkheden, ook voor de familieleden der aanwezigen, niet zouden worden vergroot.

Het lag toch in de bedoeling om de hulp van de Regeering onderwerpelijk in te roepen.

Reeds herhaalde malen is mij gevraagd, zeide de voorzitter, wat toch wel de reden mag zijn van de hooge rijstprijzen, maar ik moet het antwoord op deze vraag steeds schuldig blijven en dat hij in deze niet alleen stond, bewees het feit dat ook de heer Vredevoogd in de openbare vergadering, welke in de Oranje Bioscoop was gehouden, op diezelfde vraag geen antwoord had kunnen geven.

Het eenige dat hij van deze duistere zaak kon mededeelen was, dat het Europeesch bestuur telegrammen uit Rangoon, Saigon, Siam enz. had ontvangen met het bericht, dat ook daár ter plaatse de rijstprijzen zeer waren gestegen.

Spreker had de overtuiging, dat het Europeesch bestuur niet onwillig was hulp te verlenen, doch dat het bevreesd was geldelijke schade te lijden.

Voor het geval deze meening de juiste was, was dit wel beschamend voor een land als Deli, van waar de Regeering millioenen guldens had getrokken en waar gebrek aan voedingsmiddelen een tot heden onbekend feit was.

Na de rede was de heer Mohamad Samin, president van de afdeling Medan van den Sarikat Islam, als vertegenwoordigende een gedeelte van het Volk, aan het woord en deelde mede, dat hij op 3 Augustus 1919, namens het volk, een verzoek aan het Bestuur had ingediend, om aan het volk gelegenheid te geven goedkope rijst aan te schaffen, doch dat dit werd geweigerd.

Eerst nadat de motie van dezelfde strekking in de algemeene vergadering van 9 November 1919 was aangenomen, werd de prijs van de rijst vastgesteld op 21 cent per kati voor personen met een inkomen van f 30 's maands, terwijl 4 dagen daarna die prijs op f 0.34 werd gebracht. Spreker protesteerde daartegen in het openbaar, opdat het Bestuur daarvan kennis zou kunnen nemen.

Het bewijs dat de toestand voor het volk ernstiger is dan men wel dacht, was gelegen in het feit dat één der leden van den Sarikat Islam hem, spreker, 's morgens mededeelde de hand aan zich zelve te zullen slaan als er geen voedingsmiddelen kwamen, aangezien hij het hongerlijden van zijn gezin en zijne familie niet langer kon aanzien.

Spreker vernam later, dat de prijs van de rijst thans op 23 cent per kati was gebracht voor de armen en 34 cent voor den middenstander en dat het Gouvernement daarbij een geldelijke schade had van 4 cent per kati. Doch ook tegen dien prijs moet een persoon met f 30 's maands tractement, als hij een gezin te onderhouden heeft, zijne geheele bezoldiging neerleggen voor de aanschaffing van het eerste voedingsmiddel.

De rijken schijnen niet bereid te zijn het Bestuur geldelijk te steunen.

Alle schade zal dus weer door den middenstand moeten worden gedragen en spreker verzocht om die reden dringend aan het Bestuur, wel die voorzieningen te nemen dat de schade gelijkelijk over deze categorieën zou worden verdeeld.

Behalve de geldelijke aderlatingen en de dure voedingsmiddelen, moeten de armen en de middenstanders de Regeering ook nog helpen ingeval van bedreiging door een buitenlandschen vijand, in den vorm van het vervullen van den militieplicht.

Doch als op die wijze het bestuursbeginsel van „Nederland en Indië één” tot uitvoering moet komen, laat dan de Regeering zich toch aan het moeilijk bestaan van den arme en van den middenstander gelegen laten liggen en er evenmin als de rijken tegenop zien geld voor den aankoop van goedkope voedingsmiddelen beschikbaar te stellen. Op den

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw, Piet Heinplein, Tel. 1587
1588
Bijkantoor: DEN HELDER, Hoofdgracht 37, Tel. 83.

langen duur zou dit geldbesparing kunnen zijn.

De Regeering zal verder de tractementen van de landsdienaren moeten verhoogen en het volk moet zich aaneensluiten en eensgezind zijne klachten bij de meerderen inbrengen, wil het verbetering van toestanden verkrijgen.

Met handgeklap werd deze rede begroet.

De heer Raden Mangoen Atmodjo wees er op dat de honger, na den 5 jaren langen rampzaligen oorlog in Europa, nu ook Medan had bereikt.

Wel zag de hoofdplaats er aangenaam uit, doch in de kampongs werd honger geleden en had men opgemaakt hetgeen men had.

Zijn inziens was het 't beste zich tot de Regeering te wenden, die de nooden van het volk wel begreep.

Wel was dit reeds te vergeefs herhaalde malen gedaan, doch men moest het toch maar weer probeeren om gedaan te krijgen, dat de rijst tegen goedkoopere prijs beschikbaar werd gesteld.

Want, vraag ik u geachte vergadering, zeide de spreker, hebben wij honger of niet en daarop riepen allen: ja, wij hebben honger, waarop spreker zeide, dat het dan een plicht van een vaderlijke Regeering was om te helpen.

Wij vragen die hulp nu en als zij niet wordt verleend staat het ernstigste te vreezen.

Moge deze smeekbede de gewenschte uitwerking hebben op het Bestuur. (Oetoesan Hindia, 13 Dec. 1919.)

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Overvolle gevangenis. In de Chineesche kampongs te Batavia loopen tal van Chineezen rond met boeken onder den arm en geld aan de menigte vragende, zoogenaamd in het belang van de uitbreiding van het wegennet in Groot-China.

Deze personen, die direct uit China zijn aangekomen, zijn bedriegers, die men zoo spoedig mogelijk in verzekerde bewaring moet stellen.

Het is trouwens in het geheel niet onwaarschijnlijk, dat zij het juist daarop aanleggen, met het doel om in dezen tijd van dure voedingsmiddelen onder dak te komen en op die wijze te trachten voedsel machtig te worden.

Zij zouden dan niet anders doen dan hetgeen vele Javanen reeds lang in praktijk hebben gebracht en waardoor de gevangenis op Java overvol zijn.

Uit Kediri wordt o.m. geschreven, dat, terwijl het aantal gevangenen in de maanden November tot Maart gemiddeld 700 à 800 man bedraagt, er tegenwoordig wel 900 zijn, die van de goede voeding in de gevangenis gebruik maken.

De verstrekte rijst met sayoeran, djagong, het rundvleesch, de gezouten visch, tempe, Spaansche peper, het zout en eene voldoende hoeveelheid koffie laten zich zeer goed smaken en het is dus zeer goed te verklaren, dat zoovele hongerlijders aan een opname in de gevangenis boven het leven daar buiten de voorkeur geven.

(Perniagaan, 19 November 1919).

Is Japan Imperialistisch? Het is bekend, dat de Chineesche Pers in Ned.-Indië zich regelmatig bezig houdt met het Japansche volk en zijne Regeering en zoo heeft de redactie van de Perniagaan in haar nummer van 20 November 1919 zich de beantwoording van de vraag voorgesteld, of Japan imperialistisch is of niet.

De Japanners zelf loochenen beslist, dat zij militaristisch zijn en wijzen daarbij op het kapitalistisch imperialisme in Amerika, dat thans de geheele wereld bedreigt, doch, wanneer men dit onderwerp wat duidelijker wil bezien, doet men, volgens de redactie, goed, eerst eens kennis te nemen van hetgeen enkele toonaangevende Japanners daarover zeggen.

En als zoodanig noemt zij het eerst den heer Dr. Nitobe, redacteur van de Boessido („De Japansche ziel”), een welbekende persoonlijkheid in Japan en tot heden hoogleeraar aan de Universiteit te Tokio.

Hij reist op dit oogenblik in Amerika en Europa en heeft daar nu al de gelegenheid gehad op te merken het gevoel van ontstemming, dat er heerscht ten opzichte van Japan, waar de militaire partij den

Inrichting voor Complete Meubilerij
N.V. „L. P. SMULDERS' MEUBELFABRIEK”
Tolbrugstraat 11 - BREDA - Tel. Interc. 235.

Behangerij, Stoffeerderij
..... Matrassen .....

Toko Samoea Ada

JOH. H. MOHRMANN 80

Hobbemastraat h. P. C. Hoofstr. 30

Amsterdam, Interc. Tel. Z 24.

Ontvangen:

Roode Vischjes
Gec. Tamarinde in flesch
Gec. Nootmuscaat
Gec. Ananas
Assemkoekjes in flesch

IND. KOEKJES.

Per ons
Assemkoekjes . . . . 75 ct.
Teng teng Katjang . 55 „
Teng teng Wiedjen. 55 „
Beco Beco . . . . . 55 „

Eerste zending Hoornen Rijstlepels

N. V. MEUBELFABRIEK V/H LE COINTRE & CO.

Ameublementen
Betimmeringen
Gordijnen
Tapijten

Modelhuis: Oude Molstraat 32
- 'S-GRAVENHAGE -

GEBR. VLES - LEIDEN

Kleermakerij

BREESTRAAT 177 TELEFOON No. 393

Steeds de nieuwste
Engelsche Stoffen
in groote keuze voorradig.

Uitrustingen voor Indië

Melkinrichting

Den Haag, Lange Beestenmarkt 9 - Tel. Haag 3683

„PASTEUR”

Scheveningen, Neptunusstraat 66a - Tel. Schev. 1853

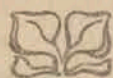
Stoom-Zuivelfabriek

J. P. FLECK - Utrecht
Lijnmarkt 19 - Intercomm. Telefoon 1078
COMPLETE WONINGRICHTINGEN
Behangerij ..... Stoffeerderij
.... Matrassen en Beddenfabriek ....
ALLE SOORTEN DEKENS MOTZUIVERING

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN te 's-Gravenhage.

Heden is verschenen de 8ste veel
vermeerderde druk van

Moderne Kookkunst.

VERZAMELING

VAN

uitgezochte en beproefde Recepten, Opmerkingen over het toedienen der spijzen en wijnen, over het samenstellen van Menu's, opmerkingen over gereedschap, voorraad, enz.

BENEVENS RUIM

100 Afbeeldingen
van Opgemaakte Schotels

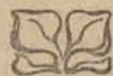
EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER

BEWERKT DOOR

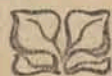
FRANÇOIS BLOM,

Cuisinier te 's-Gravenhage.

BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889 en de Kookkunst-Tentoonstellingen te Antwerpen 1889 en 's-Gravenhage 1892 en met het Eere-Diploma op de Tentoonstelling te 's-Gravenhage 1905.

Prijs: ingenaaid . . . . . f 4.00
gebonden . . . . . - 5.00

J. M. van KEMPEN & ZONEN
Kon. Ned. Fabriek van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.
FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 17; 198
's-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdsteeg 26;
Utrecht, Cheetstraat 32; Middelburg, Lange Delft 135.

boventoon voert en waar men niet in staat is den invloed van die partij den kop in te drukken.

Genoemde geleerde beschouwt Japan op dien grond een gevaar voor de vrijheid en voor de democratie.

Reeds een paar jaar geleden heeft hij voorspeld, welk eene schade deze militaire partij aan het land moest toebrengen, toen zij zich schaarde aan de zijde van Duitschland en die voorspelling heeft zich waarheid.

Er is geen grooter schade voor een land denkbaar dan dat de bestuurders blind zijn voor de voorwaartsche beweging, welke de geheele wereld doormaakt en zich blind staren op eerbiedsbetoon.

Het is niet alleen, dat de Japansche militaire partij de lessen, welke uit den grooten oorlog zijn te trekken, niet kan begrijpen, doch zij is bovendien ontrouw aan haar land en brengt door hare taal dit in gevaar.

Hare aansluiting bij Duitschland heeft het schadelijk gevolg gehad van eigen isolement.

De schrijver erkent, dat de vooruitgang van Japan veel te danken heeft aan de militaire partij, die hij gaarne als de helpster van het land wil beschouwen, doch zij dient zich stelselmatig te onthouden van zaken van politiekken of diplomatieken aard en het spreekwoord in toepassing brengen van: „Schoenmaker houd je bij je leest.”

Daarna laat de redactie aan het woord den hoofdredacteur van het Japansche nieuwsblad *Mainitsji*, dat te Osaka verschijnt en zijn ambtgenoot van de *Asahi*, het meest gelezen nieuwsblad van Japan, die beiden een spiegelbeeld geven van de algemeen verspreide conservatieve denkbeelden van het Japansche volk.

Na er op gewezen te hebben, dat Duitschland de sympathie van de geheele wereld heeft verspeeld om reden het als devies had aangenomen „of Duitsch of dood”, komt de schrijver op Japan en vraagt hij, met het oog op den aanwas van de bevolking, wat het nu eigenlijk wil en wat het wil doen?

Slaat het een blik op de steden langs de kust van den Grooten Oceaan of op de eilanden in het Zuiden daarvan en op Australië?

En dan gelooft de schrijver hier te moeten zeggen dat Japan gaarne het voetspoor zou volgen van de Deutsche denkbeelden, zooals die voor den oorlog waren en dat het Japansch devies is „Japansch en geen Chineesch.”

Het is niet de bedoeling om hier iets kwaads of onaangenaams te zeggen doch wel, dat, als dit beginsel consequent in toepassing wordt gebracht, Japan op de wereld even gehaat zal zijn als Duitschland.

De Redactie van de *Perniagaan* teekent hierbij aan: Reeds nu heeft Japan in China de sympathie verloren en als het tijdstip zal zijn aangebroken, dat dit land zich te weer stelt, dan zou aan Japan wel eens hetzelfde kunnen overkomen hetgeen Duitschland nu heeft moeten ondervinden.

Het is natuurlijk zeer moeielijk om den omvang te meten van de ontstemming, welke in Europa en Amerika tegen Japan heerscht en even moeielijk zal het voor het Japansche volk zijn om zich zelf te herzien, doch men kan wel als zeker aannemen, dat het voor Japan beter is, zich naar de Amerikaansche politiek te richten, dan naar de Deutsche, die altijd heeft gefaald.

En al moe er ook veel op de Amerikaansche politiek zijn aan te merken, toch is zij humaner en billijker dan de Deutsche, die van de grootste zelfzucht en halsstarrigheid steeds heeft blijk gegeven.

Een valsche God. Bij den heer Kwee-Tek-Hoay te Buitenzorg is te koop voor f 3 plus f 0.14 cent verzendingskosten, dit in boekvorm uitgegeven tooneelstuk in 6 bedrijven en waarin een schets wordt gegeven van de verschillende soorten van bestaan van de Chineezen in Ned.-Indië, in dezen modernen tijd.

Het boek bevat 134 bladzijden en is voorzien van 6 foto's, benevens een zangstukje.

Behalve dit kan men in het boek vinden:
1e. eene beschouwing over de middelen om de lief-

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512
Hofleveranciers.
DROGERIEN :: CHEMICALIËN
DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

dadigheidsopera-uitvoeringen van de Chineezen beter tot haar recht te doen komen;

2e. de wijze waarop men op het tooneel een valschen God moet vertoonen;

3e. een afschrift van een opstel van den heer Soong-Tsung-faung M. A. professor aan de Rijksuniversiteit te Peking, handelende over het Chineesche drama in den tegenwoordigen tijd en waarin de verschillende volksbewegingen en de evolutie in Groot-China besproken worden, vergezeld van 2 foto's van Mei-Laufang, den in geheel China bekenden tooneelspeler, toen deze nog de vrouwenrollen vervulde;

4e. een verslag uit de Shanghai-Gazette over de uitvoering eener liefdadigheids opera-voorstelling in het Lyceum Theater te Shanghai op 1 Juli 1919, uitgevoerd door Chineesche jonge meisjes en de leerlingen van de Matijre School te Shanghai.

Het geheele werk is keurig verzorgd.
(Advertentie, voorkomende in de *Perniagaan* van 19 November 1919).

Examens voor de Ned.-Indische Chineesche jongelieden in China. In de maand December 1919, zonden, volgens mededeeling in de *Perniagaan* van 19 November 1919, aan de Universiteit te Hongkong de examens plaats hebben van de Ned.-Indische Chineesche jongelieden, die daar ter plaatse de Chineesch-Engelsche school bezoeken.

De vakken, waarin examens zou worden afgenomen, zijn: de Engelsche taal, wiskunde, aardrijkskunde, teekenen, boekhouden, lezen en schrijven in de Chineesche taal.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

De Maart-afl. van dit tijdschrift brengt een opstel van den hr. P. Th. Justesen over den Goenoeng Merapi in de Padangsche Bovenlanden, een van de meest indrukwekkende en interessante vulkanen in Ned.-Indië. Eenige schetskaartjes en foto's vergezellen de beschrijving. — Prof. Dr. F. A. F. C. Went wijdt waardeerende woorden aan de nagedachtenis van Dr. S. H. Koorders, „een van de merkwaardigste mannen van Indië”, zooals de schr. zegt. — De hr. J. van Roon bespreekt het verslag van den topografischen dienst in Ned.-Indië over het jaar 1918. — De hr. W. O. J. Nieuwenkamp geeft een beschrijving van het kostuum van een Meo of koppensneller op Timor (met teekeningen van den schrijver). — In de rubriek „Mededeelingen” vindt men bijzonderheden over de a.s. onderzoeksexpeditie naar het centrale bergland van Nieuw-Guinea. — De rubriek Literatuur bevat o.m. een bespreking van een tweetal publicaties, waarop dezerzijds nog niet de aandacht is gevestigd, n.l.: Het verband tusschen den plioceenen ijstijd en het ontstaan der Soendazeë, en de invloed daarvan op de verspreiding der koraalriffen en op de land- en zoetwaterfauna, door G. A. F. Molengraaff en Max Weber; en: Cyclonen in den Oost-Indischen Archipel, door C. Braak.

De Ingenieur.

De ir. R. A. van Sandick geeft in No. 10 een levensbeschrijving (met portret) van den hr. J. H. Menten (overl. op 87-jarigen leeftijd, 9 Jan. j.l. te 's-Gravenhage), wiens naam onafscheidelijk verbonden is aan de industriele ontwikkeling van de Zuid-Oostkust van Borneo. — Ir. J. E. Inckel geeft een bijdrage „Het Indisch Centraal Aanschaffingsbureau, een nieuwe regeeringsdienstak”. Deze instelling zal ressorteeren onder het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel en samenwerken met het gelijksoortige aan het Departement van Koloniën verbonden lichaam.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 49: De Lampongers (vervolg), door N. — Oorspronkelijk ruilverkeer in Oost-Indië, door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis. — Flitsen lief en leed, door C. O. van der Plas. — Verder vindt men in deze afl. eenige afbeeldingen van zwaardgrepen, die een schitterend getuigenis afleggen van de versieringskunst der Dajaks op Borneo.

Neerlandia.

In de rubriek „Oost-Indië” wijdt v. L. een bespreking aan de Jan Pietersz. Coen-Stichting te Batavia, een „Leerlingentehuis”, tot de totstandkoming waarvan reeds een half miljoen is bijeengebracht.

Academie des Danses

GERARD J. v. D. MARK

Gediplomeerd Leeraar

BEESTENMARKT 102 TELEF. H. 4871

DENHAAG 153

Grootste Modernste eerste klas Inrichting in Nederland

CHIRURGISCHE INSTRUMENTENFABRIEK

MARTIN LOTH 210

Westerstraat 14 UTRECHT (Holland)

SPECIALITEIT Complete Installatie van Operatie-, Sterilisatie- en Verbandkamers, Instrumentenkisten voor schepen, Plantages en Mijnen

Export O. en W. Indië, Z.-Afrika - Catalog. op aanvraag

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
 Salon de Rafraichissements 185
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS
 LEIDEN - HOLLAND.
Bilkgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams
 Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

Hotel-Café-Restaurant „SUISSE”
Amsterdam
 72 Kamers. Badkamer op iedere Etage.
 Centrum der stad. Dir. H. P. ALBERTS.

West-Indië. Landbouwkundig Tijdschrift.
 Afl. 4 van den 4en jaargang bevat de navolgende bijdragen: Onze rijstcultuur, door J. J. Leys. — Opkomst en nieuwe wegen der cocos-cultuur, door P. van der Wolk (ontleend aan „Cultura”). — Eenige waarnemingen over het optreden van de verwelkingsziekte bij de Liberia-koffie in Suriname, door A. W. Drost (met Naschrift van Dr. G. Stahel). — Zoete pataten, door J. J. Leys. — Een onderzoek over de vertakking en bloeiwijze van Theobroma-cacao en Th. bicolor, door G. Stahel. — De motboorder van het suikerriet, door A. Revne. — De Landbouwtentoonstelling op Coronic. — Kolonisatie van Suriname door Nederlandsche boeren (met plaat: groep afstammelingen van Hollandsche kolonisten in Suriname).

afgelegd). — Y. R. schrijft over oude mijnen in het Krawangsche bij Plered; volgens oude beschrijvingen zouden deze streken groote minerale rijkdommen bevatten, wat schr. aanleiding geeft het vermoeden te opperen, dat — bij ernstig onderzoek — de juistheid er van wel eens zou kunnen blijken. — Verder bevat dit Nr. nog eenige foto's met bijschrift van een lijkverbrandingsplechtigheid op Bali, welke onlangs heeft plaats gehad.

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electricch Licht, Baden, Rustige ligging.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Indologenblad.
 In het Nr. van 4 Maart wordt het van grondige studie getuigend artikel „De eed in den Ned.-Indischen Archipel” voortgezet. Het stuk is ondertekend P. J. H. (dus vermoedelijk P. J. Heesterman, een der redacteurs van het blad; in onze vermelding van het eerste gedeelte van dit artikel schreven we het toe aan den hoofdredacteur H. J. Hoekstra, die aan de redactie van het Kol. Weekbl. rectificering verzocht dezer onjuistheid).

Weekblad voor Indië.
 In het Nr. van 25 Jan. vervolgt „Paideia” zijn beschouwing over een eventueel Indisch Parlement. — Verder vindt men in hetzelfde Nr. het eerste gedeelte eener geïllustreerde bijdrage over het „Zedings-hospitaal der Methodisten te Tjisaroea en..... een praatje over opium”. — Ook wordt de aandacht gevraagd voor het schoon gelegen bergplaatsje Pengalengan bij Bandoeng.

Hotel VAN DEN ABEELEN
SCHEVENINGEN
 Het geheele jaar geopend.
 Centrale Verwarming - Lift en Baden - Matige prijzen
 Aanbevelend, P. ENGELS.

Zendingstijdschrift „De Opwekker”.
 De Jan.-afl. van dit te Soekaboemi verschijnend verschijnend maandblad bevat o.m. het begin eener veelbelovende beschouwing over den invloed van den oorlog op den Zendingarbeid. I. De omvang van den oorlog.

The Dutch East Indian Archipelago.
 Vol. II, No. 29, bevat o.a. de volgende artikelen: The cinchona plant industry in Java. — Java teas. — Dragon's blood. — Java and Sumatra. A brief summary of their products.

„DE BIJENKORF”
 :: Lunch- en Tearoom ::
Koude- en Warme Schotels
WAGENSTRAAT 45 DEN HAAG

Handelsberichten.
 Naar aanleiding van een in „The Board of Trade Journal” voorkomend bericht, waarin gewezen wordt op het over de geheele wereld heerschend tekort aan kamfer, terwijl naar dit product, vooral in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, een steeds toenemende vraag blijkt te bestaan, geeft het 4 Maart-Nr. van „Handelsberichten” een korte beschrijving van de in ons Indië gewonnen kamfer. Zoals men weet, wordt het product verkregen van den vooral op Sumatra voorkomenden kamferboom. Baroskamfer, onder welken naam het Indische product bekend is, wordt o.a. toegepast in reukwerfabrieken, bij de bereiding van Oost-Indischen inkt, het balsemen van lijken, enz.

Orgaan der Ned.-Ind. Officiersvereeniging.
 Hoofdzakelijke inhoud der Januari-afl.: Militaire opvoeding, door Paideia. — De bezoldigingsvoorstellen in den Volksraad. — Regeling van eerezaken door officieren. — De miskening van het Hoofdbestuurbeleid. — De positie der Indische officieren in Nederland.

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
 LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
 Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
 Uitsluitend Indische Tafel.
 Directeur: J. VAN GEEMERT.

Het klimaat van den Idjen.
 We ontvingen een publicatie, waarvan de titel luidt: het Idjen-Hoogland. Monografie V. Afl. 1. Het klimaat van den Idjen, door Dr. C. Braak. Uitgegeven door de Kon. Natuurk. Vereeniging, bij C. Kolff en Co., Batavia—Wetevreden.
 Volgens dezen titel zijn er dus reeds andere publicaties over het Idjen-Hoogland verschenen, waaraan echter — zooals het helaas zoo dikwijls gaat — slechts in Indië bekendheid schijnt te zijn gegeven. Welke ondernemende Indische uitgever durft het, in welbegrepen eigenbelang, toch aan een maandelijksche opgave van alle in Indië uitgekomen werken te laten drukken en ruim verspreiden, ook in Nederland? Het debiet van den Indischen boekhandel in het algemeen moet er wel bij varen!

Het genoemde geschrift is keurig gedrukt in rood- en zwartdruk op roy. 4° formaat en bevat, behalve den tekst, eenige kaartjes en diagrammen. De schrijver geeft achtereenvolgens klimatologische reisindrukken van het Idjen-plateau, algemeene beschouwingen, uitkomsten van waarnemingen over wind en regen, zonneschijn en bewolking, om te besluiten met eenige praktische wenken, waartoe zijn onderzoekingen van het klimaat der Idjen-Hoogvlakte hem aanleiding gaven.

Cecilia en Muziekcollege.
 In de Maart-afl. van de vereenigde tijdschriften „Cecilia en Muziekcollege” besluit de hr. Constant van de Wall zijn artikelenreeks over het Javaansche schimmenspel.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
 UITZENDING VAN DINERS vanaf f 0.90
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van Dejeuners, Diners en Soupers.
 135 **KOUDE EN WARMESCHOTELS.** J. H. M. KOETS

De Indische Mercur.
 Uit den inhoud van Nr. 10: Kroniek van de voortbrenging en verdeling van de suiker (vervolg), door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Het Indische boschwezen gedurende 1917, door Prof. A. te Wechel. — Ontleiding van de rijstcultuur in Nederlandsch-Indië, door Dr. L. P. de Bussy. — Vereeniging Centraal Rubberstation. — De buitenlandsche handel van Ceylon in 1918. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — De afd. Handlismuseum van het Koloniaal Instituut geeft een opgave van recente literatuur over cacao, kina, koffie, suiker, tabak en thee.

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw.
 De Maart-afl. bestaat uitsluitend uit een reeks foto's, welke, meer dan de levendigste beschrijving zou kunnen, een beeld geven van de groote verwoestingen, die de jongste Kloet-uitbarsting heeft aangericht in een volkrijk en vruchtbaar deel van Java.

Het sedert 1911 gevestigde
Indisch Restaurant „Waroeng Djawa”
 Kortenaerkade 10, Den Haag, Tel. 4882
heeft geen filialen.
 UITZENDING VAN DINERS.

De Reflector.
 Onder het opschrift „De positie van de Indische bureau-ambtenaren”, houdt M. M. in No. 4 van „De Reflector” een pleidooi voor betere bezoldiging der ambtenaren van den Indischen administratieven dienst (zij die dus het z.g. „groot-ambtenaarssexamen” hebben

Onze Eeuw. Maart 1920.
 Mej. C. M. Vissering besluit in haar opstel „Naar het dal van Kedoe” hare beschrijving van den Boro-boedoer.

Hotel Café-Restaurant
HET ROOMHUIS „BOSCHHEK”
Haagsche Bosch Den Haag
 Eigenaar-Exploitant: H. L. P. ALSEM.
 Uitstekende Keuken
 Gelegenheid tot het geven van Diners en Partijen
 Oprijlaan met Garage. Kegelbanen in aanbouw. Tennisbanen.

Wed. G. STREITWOLF
 Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413
GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

J. Pzn. Coen en Batavia of Nieuw Hoorn.
 In de rubriek „Leestafel” van bovengenoemd nummer van „Onze Eeuw” bespreekt E. B. K. (Dr. E. B. Kielstra) het eerste deel van Jan Pietersz. Coen. Bescheiden omtrent zijn bedrijf in Indië, verzameld door Dr. H. T. Colenbrander. In enkele bladzijden geeft Dr. K. een overzicht van het lijvige werk, dat ongetwijfeld zal bijdragen tot nadere kennismaking met deze hoogst interessante documenten.

Aan het slot van zijne aankondiging zegt Dr. Kielstra: „De andere opmerking is deze. In de geschiedenisboeken wordt ons verhaald dat de naam Batavia, tijdens de belegering in 1619 aan ons fort gegeven, op last der bewindhebbers gehandhaafd bleef, ondanks Coen's verlangens om de stad naar zijne geboorteplaats Nieuw-Hoorn te noemen. Nu heb ik de geheele correspondentie doorgelezen, doch nergens eene aanwijzing van dat verlangen aangetroffen. Heb ik die die over 't hoofd gezien, of is het eene..... legende?”

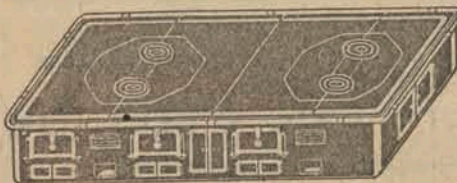
Deze opmerking van Dr. Kielstra gaf ons aanleiding uit oude beschrijvingen het een en ander op te diepen, waardoor althans eenig licht kan worden ontstoken over deze zaak.

Fabrik van 144 **FORNUIZEN** met toebehooren voor Hotels, Restaurants, Gestichten, enz. **SCHEVENINGEN** Telef. Interc. 465

In de eerste plaats geven we Dr. K. de verzekering, dat hij inderdaad niets over het hoofd heeft gezien. De eenige passage in Coen's brieven aan de Bewindhebbers, welke zinspeelt op den aan Jacatra gegeven naam, luidt: „Volgens U.E. ordre”) hebben de stad ende 't fort van dese plaetse in 't coninckrijk van Jacatra gelegen, Batavia genaempt.” (Brief van 16 Nov. 1621; Coen, dl. I, blz. 668).

Toch bestond die naam Batavia reeds veel eerder, want kapitein Van Raey had, op een moment dat Coen zich in de Molukken bevond, aan onze bezetting (of fort) te Jacatra dien naam gegeven. Het was op den 12en Maart 1619, dat Van Raey „met groote plegtigheid de bevolking bijeen en de bezetting in de wapenen riep (en) onder het hijschen der vlaggen, het luiden der klokken en het drinken van den eerewijn, het fort Jacatra met den naam Batavia (liet) doopen.”²⁾

1) Zie den tekst dezer „Ordre”, dd. 4 Maart 1621, bij De Jonge Opkomst, enz. dl. IV, blz. CXXXVII.
 2) Zie hierover nader De Jonge, IV, blz. CXII.

Fa P. J. MEIJIS & ZON Wassenaarsche-straat 1, 3, 5, **SCHEVENINGEN** Hofleveranciers

Tel. 4060 - Haag - **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
 CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Dinners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salade's, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Dinners

Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd :-

Dinners à f 0.90
 Vleesch
 Groenten
 Aardappelen

Dinners à f 1.-
 Vleesch
 Groenten
 Aardappelen
 Toespijs

Dinners à f 1.60
 Vleesch
 Groenten
 Aardappelen
 2de Vleesch, Visch
 of gevogelte
 Compôte
 Toespijs

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES

verkrijgbaar voor 24 Dinners tegen Gereduceerde Prijzen.
 24 diners à f 0.90 f 20.50, 24 diners à f 1.- f 23.-
 24 diners à f 1.60 f 37.50, 24 porties soep . . f 5.-
 Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
 f 2.50 p. couvert.
 Menu op aanvraag verkrijgbaar. 230
 Verzoeken bussen te weigeren met verbroken controle-sluiting.

Restaurant VAN DER PIJL

PLAATS IS :: LA HAYE

MAISON DE PREMIER ORDRE
 Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
 „Central”

In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ

geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme

Afternoon-Tea-Concerten

door het ensemble

WILLY HONSBEEK & A

Hôtel „de Oude Doelen”

Pavillon „Oude Doelen”

DEN HAAG - SCHEVENINGEN

Restaurant de tout premier ordre.

Thé Concert - Diner Concert
 Soupé Concert

American Bar

Grand Orchestre

Restaurant SAUR, den Haag

Lange Houtstraat, hoek Voorhout.

Dejeuners, Dinners, Soupers
 Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Tel. Interc. H 447.

Hotel de Bellevue

Bezuidenhout 15
 's-GRAVENHAGE

Pension FRISIA

Jan van Goyenstraat 47 - NIJMEGEN

Pension vanaf f 4.- per dag.

Dat Coen er zich evenwel niet mede kon vereenigen kon niet onduidelijk uit in zijn brieven aan H.H. XVII; zoo is bijv. die van 26 Oct. 1620 nog gedagteekend „In ons fort Jacatra”. Eerst na den uitdrukkelijken last van zijn meesters ging hij er toe over den naam te gebruiken en schreef dan ook onder den reeds aangehaalden brief van 16 Nov. 1621: „Int fort Batavia”. Ook gaf Coen, uit de Molukken teruggekeerd, onbewimpeld zijn misnoegen te kennen over de handeling van Van Raey, blijkens de woorden van P. v. d. Broecke, die met v. R. (tijdens Coen's afwezigheid) een belangrijke rol in de gebeurtenissen te Jacatra had gespeeld: „Op den 26 Martij (lees Mei 1619) arriveerden den Generaal Coen, met een vloot van 17 schepen, uit Moluccas voor Batavia, die qualyck te vreden was, wy de plaets Batavia (sonder syn consent) gheheten hadden; liet den naam uitgeven.”

Dit bericht wordt bevestigd en aangevuld door J. Camphuis in zijne door Valentijn (dl. IV, I, bl. 489) gepubliceerde beschrijving van „Batavia's grondvesting”, door C. opgesteld in het jaar 1667, toen deze latere Gouverneur-Generaal nog koopman en eerste klerk ter „generale Secretarjye tot Batavia” was. Camphuis vult v. d. Broecke's mededeeling aan, schrijvende „dat de heer Gouverneur in het Kasteel gekomen zijnde, den naam Batavia, die met groote letters aan de galderye en boven de poort van het nieuwe huis Mauritius geschreven stond, had laten uitgeven”; en verder: „Anderen voegen daer by, dat zyn Ed. die doorgaans en by alle gelegenheden liet blyken, dat hy aangedaan en bevangen was met een overgroote genegenheid en liefde tot de stad van zijn geboorte, dezelve ook gaarne zoude vernoot, en van het veroverde Jakatra een nieuw Hoorn gemaakt hebben.”

Als men in het oog houdt dat Camphuis als klerk op de Algemeene Secretarie te Batavia ongetwijfeld de beschikking heeft gehad over de aldaar berustende officieele bescheiden en particuliere brieven, en hij zijn aantekeningen slechts ongeveer 40 jaar na Coen's tijd in Indië te boek heeft gesteld, mag men, uit hetgeen Camphuis schrijft, o.i. gerust concludeeren, dat Coen inderdaad pogingen heeft gedaan om aan het door hem veroverde Jacatra den naam zijner geboortestad Hoorn te verbinden, ook al blijkt dit niet uit zijn brieven aan de Bewindhebbers in het vaderland.

3) Journaelsche aantekeningh enz., Amsterdam, 1648, blz. 99.

Suriname.

Onder het opschrift „Het hoofd koel houden”, schrijft „De Surinamer” van 29 Januari:

„De Vereeniging van scheepsgezellen in 's Lands Dienst heeft Zondag een motie aangenomen, waarin de verwijdering van den heer W. A. De Sturler als chef van de Afdeling Verkeer te Water wordt geëischt, omdat hij zich aan onredelijke verdachtmakingen, spionagedienst etc. heeft schuldig gemaakt.

De Vereeniging is helaas den verkeerden weg opgegaan en matigt zich tegen de Overheid rechten aan, welke zij niet bezit.

Zelfs de Kol. Staten bezitten niet de bevoegdheid het ontslag van een ambtenaar te vorderen. Alleen kan een adviseerende stem worden uitgebracht.

De Vereeniging stelt een handelwijze, waaraan het Bestuur niet kan toegeven, wil het niet de anarchie in de hand werken.

De Vereeniging is in haar volste recht de grieven, welke naar haar meening bestaan, aan het Bestuur voor te leggen en op de wegneming er van aan te dringen. Op het Bestuur rust de zware plicht aan alle gegronde motieven tegemoet te komen. Maar het mag zich niet laten dwingen door dreigementen van ondergeschikten. Zulks brengt het algemeen welzijn in gevaar.

De scheepsgezellen worden aangespoord om niet te staken, indien aan hun eisch niet wordt voldaan. Zulke staking is volstrekt te veroordeelen en in alle deelen onrechtvaardig en misdadig.

Vooreerst omdat zij tegen het algemeen belang is, en tweedens omdat de uiterste nood, waarin een staking geoorloofd kan zijn, hier niet bestaat. Er bestaan andere middelen om de grieven weg te nemen, welke door het Bestuur dan ook moeten worden aangewend.

CRÉATIONS EXCLUSIVES

Broderies hautes nouveautés pour Robes, Manteaux
 THÉÂTRE, BAL.

E. H. MERTENS-STRIVALS

DESSINATEUR BRODEUR

55 Wagenstraat vis à vis Scala, LA HAYE.

Ateliers spéciaux pour boutons sur tissus, découpages points
 clairs et plissés.

LIVRAISON EN UNE HEURE!

LENSVELT NICOLA

Den Haag Holland

Beschuit en Roggebrood
 voor export.

En wij verwachten van het gezonde verstand der schepelingen, dat zij zulks zullen inzien, en geen onbezonnen daden stellen.

Een arbeidsraad is een vereischte geworden.

Moge het Bestuur daarom eveneens op verstandige wijze handelen, en de zaak tot een bevredigende oplossing brengen en wel zonder eenig dralen. Zulks is de eenige weg, welke ook het Bestuur heeft te volgen.

Onpartijdig dient de zaak te worden onderzocht. Heeft de chef V. t. W. door zijn verkeerde handelwijze zich onmogelijk gemaakt, dan mag het Bestuur hem ook niet handhaven.

Een onpartijdige commissie tot regeling van arbeidsgeschillen is een noodzakelijk iets geworden ook voor Suriname, gelijk in Nederland, waar Minister Aalberse bij de Algemeene Staatsbeschouwingen over de Staatsbegroting in Nov. jl. (Hoofdat. 10a) deze heeft toegezegd.”

* * *

Tot aanvulling van ons bericht in het vorige nummer over de staking van de sjouwers te Paramaribo ontleenen wij aan bovengenoemd nummer van „De Surinamer” het volgende:

„Er werd een scheidsgerecht samengesteld, waaraan beide partijen zich zouden onderwerpen. Maar vóór het scheidsgerecht bijeenkwam verscheen plotseling een strooibiljet van het Steuncomité, waarin de sjouwers werden aangespoord om vol te houden.

„De heer R. D. Simons, die de leiding van het scheidsgerecht had, had voóraf aan den waarnemende gouverneur gevraagd of de sjouwersbond zich aan de uitspraak van het scheidsgerecht zou onderwerpen. Daar zulks niet in de verklaring stond, welke het bestuur van den volksbond des morgens ondertekend had, werd de secretaris van den bond ontboden. De secretaris verscheen en verklaarde, dat de bond zich inderdaad bij de beslissing zou neerleggen en legde die verklaring in den brief vast.

Intusschen kwam het strooibiljet van het Steuncomité uit. De heer Simons ontbood daarop het Bestuur van den Sjouwersbond en vroeg naar de houding welke de sjouwers zouden innemen, daar het strooibiljet hen aanspoorde om de staking door te zetten. Daarop antwoordde een der bestuursleden, dat de leden verklaard hadden te zullen blijven staken totdat hun 75 cent per uur gegeven wordt, en zij niet voor 74,9 ct. aan het werk zouden gaan.

De heer Simons zette daarop aan de Bestuursleden uiteen, dat dan het scheidsgerecht geen zin had, wat deze inzagen.

Daarop deelde de heer R. D. Simons het voorgaande aan de leden van het scheidsgerecht mede, die daarop besloten niet bijeen te komen daar zulks toch op niets zou uitloopen.”

Het blad keurt de handelwijze van het Steuncomité, dat een zware verantwoordelijkheid op zich heeft geladen, ten zeerste af. Voorts deelt het blad mede, dat ook de pogingen, door het centraal bestuur der vakvereenigingen aangewend om de sjouwers tot bezinning te brengen, schipbreuk hebben geleden.

Tot zoover „De Surinamer”.

Naar onze meening moeten in een kolonie met zóó heterogene bevolking de leiders van zulke bewegingen dubbel voorzichtig zijn. Eenmaal de hartstochtochten gaande gemaakt hebben zij den loop van zaken niet meer in handen, maar worden zelf medegesleept. Het besluit der sjouwers om zich niet te houden aan de beslissing van het scheidsgerecht moge een les zijn.

* * *

Uit „De Surinamer” van 11 Januari de volgende berichten:

„Nu de bauxiet-verordeningen afgekondigd zijn, worden de werkzaamheden met grotere kracht op Moengo voortgezet. Maandag j.l. zijn ongeveer 130 nieuwe werklieden naar Moengo vertrokken. Echter wordt op den terugkeer van den directeur der maatschappij, den heer Engelhart, uit Amerika gewacht.”

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. v. E. H.**

om het bedrijf alsdan nog meer uit te breiden. Naar wij vernemen, zullen alsdan nog wel een 300 timmerlieden worden aangevraagd.

* * *

Dezer dagen is de „Idealia” een motorjacht van den heer Tiffany, varende onder kapitein Theo Meyers uit Amerika onze haven binnengevallen.

Dit schip zal een geregelde vaart tusschen de stad en de Marowijne onderhouden.

* * *

En uit het nummer van 22 Januari dit: In de kolonie is ontvangen de drukproef van den platten grond Paramaribo, bewerkt door den Chef van de opnemingsbrigade, den heer Spirlet.

De drukproef is reeds een bewijs voor de buitengewoon juiste en nauwkeurige uitwerking der kaart. De uitgave belooft ook buitengewoon fijn in kleurendruk te zullen zijn.

* * *

De Surinaamsche Immigranten Vereeniging hield op 11 Januari j.l. eene algemeene vergadering waarin met den voorzitter en de bestuursleden ongeveer 500 leden, w.o. 80 Javaansche leden, aanwezig waren.

De vergadering werd geopend door den heer L. Sing, die wegens vertrek naar Britsch-Indië, zijn ontslag als voorzitter indient, met de mededeeling dat hij van plan is naar Suriname terug te keeren.

De heer S. Persad deelt mede, dat de Br.-Ind. Regeering vrije immigratie heeft toegestaan naar Britsch-Guyana, onder voorwaarde, dat de aldaar nog onder contract werkzaam zijnde immigranten terstond worden ontslagen van hunne verplichtingen als contractanten.

Dit is een zwaar offer voor de planters in Br. Guyana, maar gelet op den arbeidersnood die daar heerscht, hebben zij den eisch der Br.-Ind. Regeering ingewilligd.

Er is ook terstond met de werving van vrije arbeiders begonnen en het eerste transport zal denkelijk in Maart a.s. van Calcutta vertrekken.

Spreker hoopt, dat Suriname in deze niet zal dralen en de noodige stappen zal doen teneinde van de Br.-Ind. Regeering gedaan te krijgen, landverhuizing van gezinnen uit Britsch-Indië toe te staan.

Hierna legde spreker het nut uit van landbouwcrediet; hij toont met voorbeelden aan, hoe de landbouwers in Br.-Guyana in korten tijd welgestelde menschen zijn geworden, doordien zij in de uitoefening van het kleinlandbouwbedrijf kunnen rekenen op den financieelen steun van de landbouwcredietbank; teneinde de landbouwers tegemoet te komen, heeft de Hoofdbank op verschillende landbouwcentra filialen opgericht.

Spreker zegt dank aan de Sur. Bank voor hare hulp aan klein-landbouwers; het zou bevorderlijk zijn, indien de Bank een filiaal opricht in Nickerie; voorts zegt hij, dat de Bank alleen aan eigenaars van grondjes crediet verstrekt; het zou echter aanbeveling verdienen indien een weg gevonden kon worden om ook huurders van perceelen tegemoet te komen.

De heer S. Persad verzoekt de Vereeniging de aandacht van het Kol. Bestuur te vestigen op de wenschelijkheid om de naturalisatie der in Suriname gevestigde Br.-Indiërs gemakkelijk en goedkoop te maken; ten slotte vestigt spreker de aandacht op de Bauxiet-verordeningen volgens welke geen Br.-Indiërs mogen worden tewerkgesteld bij de ontginning van delfstof. Dit is uit den tijd; dit verbod sluit Britsch-Indiërs uit van voordeelig werk en het Bestuur behoort daarom het op te heffen.

De heer Karimbux vestigt de aandacht op de loonen op de plantages.

Hierover heeft de Vereeniging zich reeds vroeger tot het Bestuur der Kolonie gewend, doch zonder den gewenschten uitslag. Wel zijn de loonen op de plantages gestegen, doch niet algemeen en over het algemeen niet in voldoende mate. Nu de landsdiena-

ren, de gezagvoerders en de opzichters op de plantages hogere bezoldigingen ontvangen, wordt het ook tijd, dat er aan de arbeiders wordt gedacht. Op de noodzakelijkheid van loonsverhoging voor gecontracteerde immigranten moet nogmaals worden gewezen, zoodoedig door de aandacht van de Ned. Ind. Regeering op deze noodzakelijkheid te vestigen.

Spreker zou gaarne zien, dat hier een tijdschrift wordt uitgegeven, waarin de Br.-Indische bevolking op de hoogte wordt gesteld wat er zool in onze omgeving voorvalt; nu er over een Hindostanische drukkerij kan beschikt worden, verzoekt hij den leden om hunne medewerking te verlenen tot uitgifte van een blad.

Spreker wil wijzen op een toestand waaraan nu een einde dient te komen n.l. bij geschillen op de plantages tusschen immigranten en werkgevers worden in Commissies, welke de Districts-Commissaris voorlichten, nooit immigranten benoemd. De Vereeniging zal het zeer op prijs stellen, als daarin ook vertegenwoordigers der arbeiders worden opgenomen. Daartoe geschikte personen kan de Vereeniging aanwijzen, althans onder de Br.-Indiërs.

Curaçao.

Wijziging van het Regeeringsreglement.

Het voorstel tot wijziging van het Regeeringsreglement, strekkende tot geldelijke gelijkstelling van het bijzonder met het openbaar onderwijs, dat wij reeds 12 Februari l.l. aankondigden, ligt thans voor ons. Voorgesteld wordt van artikel 180, dat thans luidt:

Zoo veel de middelen gedoogen, zorgt de overheid, dat het lager onderwijs de verkrijging der allereerste kundigheden onder het bereik brenge ook der onvermogenen.

Zij doet dit door ondersteuning van bijzondere of oprichting van openbare scholen.

het tweede lid aldus te lezen:

Zij doet dit door bekostiging op den voet van gelijkheid van het bijzonder en het openbaar onderwijs.

Ook zonder in den kolonialen schoolstrijd partij te kiezen, meenen wij over dit voorstel wel een enkele opmerking te mogen maken. De Minister van Koloniën beschouwt de principiële kwestie blijkbaar opgelost, want de Memorie van toelichting bevat niet de minste toelichting tot het voorstel. Alleen de mededeeling, dat de Gouverneurs wijziging van het Regeeringsreglement niet noodig achten, maar de Minister die niettemin voor gewenscht houdt.

Wij herinneren aan wat wij schreven in ons nummer van 23 October 1919 over de beteekenis van het tegenwoordige art. 180 Rr., dat zeer uitdrukkelijk het bijzonder onderwijs op den voorgrond bedoelt te stellen. In het advies van den Raad van State, afgedrukt in Bordewijk's *Handelingen*, blz. 735, lezen wij: „De Raad is van oordeel, dat het bijzonder onderwijs in de kolonie op den voorgrond behoort te staan, omdat het zich bereids als zoodanig in de kolonie heeft ontwikkeld en wel met gunstig gevolg en dat vervolgens bij ongenoegzaamheid van het bijzonder onderwijs, de overheid de bijzondere school tijdelijk zal kunnen subsidiëren.

Wordt langs dien weg het lager onderwijs niet gebracht onder het bereik van al de onderwijs-beoefenden, dan eerst zal de overheid haar eigen school behooren te openen. Waar de behoefte aan oprichting van Gouvernements-scholen blijkt, behoort zulks ook te geschieden, voor zooveel de middelen het toelaten.

Het komt wenschelijk voor, dat die verlichting duidelijk uit het artikel blijkt.”

Dien voorrang, door den Raad van State gewenscht, zien wij uitgedrukt in het Regeeringsvoorstel, dat later wet geworden is. Anders oordeelt de schrijver van het artikel over „Onderwijs” (Suriname) in de *West Indische Encyclopaedie*, die meent dat het bijzonder onderwijs het eerst genoemd is, omdat er destijds zoo goed als geen ander onderwijs in Suriname bestond. In ieder geval was dat in Cura-

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20 UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en Inbraakvrije bewaarkuis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW W. RIJKSEN Gzn. 211

Rotterdamsche Bankvereeniging

Kapitaal en Reserven f 100.000.000.-
(t. w. : kap. f 75.000.000.— en reserve f 25.000.000.—)

ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE

Boompjes Coolsingel Delfshaven Feijenoord Schiedam Vlaardingen	Rokin Zaandam	Mauritskade Bezuidenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijswijk Scheveningen
--	-------------------------	--

Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereeniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar	Geldermalsen	Purmerend
Alphen a/d Rijn	Gouda	Schagen
Amersfoort	Gorinchem	Schoonhoven
Apeldoorn	Groenlo	Slidrecht
Arnhem	Groningen	Sneek
Assen	Haarlem	Stadskanaal
Barneveld	Harlingen	Ternuzen
Bodegraven	Heerenveen	Tholen
Boreulo	Helder (den)	Tiel
Boskoop	Hengelo (O.)	Uithoorn
Coevorden	Hoogeveen	Utrecht
Culemborg	Hoogerand	Veendam
Delft	Hulst	Veenendaal
Den Burg (Texel)	Katwijk	Vlissingen
Deventer	Leeuwarden	Wildervank
Doetinchem	Leiden	Woerden
Dokkum	Lochem	IJmuiden
Dordrecht	Meppel	Zeist
Drachten	Middelburg	Zierikzee
Ede	Nijmegen	Zutphen
Fransker	Oostburg	Zwijndrecht

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN. 122

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.

Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

HAARLEMSCH BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

Safe-Inrichting.

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 39 - 's-GRAVENHAGE - Telef. H. 1481

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.

Met 1 dag opzegging	2 %
Met 3 maanden opzegging	3 %
Met 1 jaar opzegging	4 %

Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.

ADVIES BIJ BELEGGING. 168

Assurantie-Maatschappij „DE IJSEL”

Deventer.

Goedgekeurd bij Koninkl. Besluiten. 113

BRAND-, TRANSPORT-, ZIEKTE-...
EN NGEVALLEN-VERZEKERINGEN

HET ASSURANTIEHUIS

— KEIZERSGRACHT 213 —
TELEF. N. 9589, 1498 en Centr. 52 en 2145

AMSTERDAM

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN

Directie: F. A. SOREL.

NEDERLANDSCHE HANDEL = MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 14,590,545.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 17,000,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
ferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrifte-
lijke of Telegrafische Credieten. — Reiscrédietbrieven. —
Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantiëkantoor DE BAS

Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering
op de billijkste conditiën.

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Gredietvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 11.500.000.-. Twintig Kantoren

E. DUNLOP & Co.

Heerengracht 442 Amsterdam

met Kantoren in Nederl.-Indië te Batavia, Semarang,
Soerabaya, Bandoeng, Padang en Medan.

Export naar Nederl.-Indië, speciaal van alle soorten dranken,
provisiën, sigaren, sigaretten enz., als: gedistilleerd,
likeuren, wijnen, cognac, champagne, portwijn, sherry, bieren,
mineraalwater, limonades. Vleesch- en vischconserven, kaas,
melk. Geconserv. vruchten, jams, suiker- en chocoladewerken,
bicuits, zeep, parfumeriën, eau de cologne, patent-medicijnen.

f 26.000.000.-

Omdat de

Z.H.V.

Weteringkade 41

's-Gravenhage

geen enkel beperkende bepaling
in haar voorwaarden heeft kon
zij reeds zulk een belangrijk be-
drag aan collectieve verzekering

tegen ziekte afsluiten.

cao anders, gelijk men in hetzelfde werk enkele
bladzijden verder ook lezen kan. Overduidelijk is
het anders niet, wat de Raad van State bedoeld
heeft, en of hij het door hem verlangde behaive de
laatstgenoemde verplichting voldoende in het arti-
kel uitgedrukt heeft gevonden. Uit de woorden van
den Raad is mogelijk af te leiden, dat men wensche-
te: in de eerst plaats ongesubsidiëerd bijzonder
onderwijs; daarna, als dit niet voldoende was, tijde-
lijke subsidie, om te trachten met dezen steun het
bijzonder onderwijs „genoegzaam” te doen zijn; en
ten slotte, mocht ook dit niet lukken, opening (sic)
van gouvernementsscholen. Maar stelde men in
het laatste geval zich voor, dat de subsidie aan het
bijzonder onderwijs zou ophouden?

In ieder geval, wij herhalen het, is in art. 180 het
bijzonder onderwijs op den voorgrond gesteld, en
aan subsidiëering van de bijzondere school de voor-
rang gegeven boven oprichting van openbare scho-
len. Waarschijnlijk is de samenkoppeling van de
beide Regeeringsreglementen voor Suriname en Cu-
raçao aanleiding tot verwarring geweest, want deze
regeling was niet in overeenstemming met den his-
torisch geworden toestand. Als men er mee rekening
houdt, dat in 1865 op Curaçao, Aruba, Bonaire en
St. Martin landsscholen waren, dan volgt uit art.
180, dat naast het openbare onderwijs het bijzondere
op subsidie aanspraak had, of liever, dat men naast
het gesubsidiëerd bijzondere onderwijs het open-
bare niet heeft willen doen verdwijnen.

Ook daarna is de historische ontwikkeling anders
geweest, dan men met het Regeeringsreglement in
de hand had mogen verwachten. Er is een strijd ont-
staan tusschen openbaar en bijzonder onderwijs, niet
ongelijk aan den schoolstrijd hier te lande, een
strijd, die door den wetgever van 1865 bedoeld noch
voorzien is. Immers voor het minst moet men zeg-
gen, dat het Rr. welwillend stond tegenover het bij-
zonder onderwijs.

Het ligt niet op onze weg als kroniekschrijver,
wij zeiden het reeds, om in dezen beginselstrijd partij
te kiezen. Ook niet nu het standpunt der bestrijders
van de bijzondere school in de kwestie der subsidie-
ring in het moederland overwonnen is. De toestan-
den hier en daar zijn misschien ook niet geheel te
vergelijken. Evenzeer achten wij het van weinig be-
lang, of voor de bedoelde gelijkstelling wijziging
van het Regeeringsreglement noodig is. Het stand-
punt van de Gouverneurs lijkt ons juist, zelfs kun-
nen wij ons voorstellen — het volgt uit het boven-
staande — dat bevoorrechtiging van het bijzonder
onderwijs boven het openbare niet in strijd met art.
180 wordt geacht. Maar over de nieuwe redactie
willen wij wel een enkel woord zeggen.

Vooreerst zien wij in het voorgestelde tweede lid
den voorrang van het bijzonder onderwijs gehand-
haafd. Anders in art. 192 lid 7 der Grondwet: „Het
bijzonder algemeen vormend lager onderwijs, dat
aan de bij de wet te stellen voorwaarden voldoet,
wordt naar denzelfden maatstaf als het openbaar on-
derwijs uit de openbare kas bekostigd.”

In de tweede plaats komt het ons voor, dat er een
zekere tegenstrijdigheid bestaat tusschen het be-
staande eerste lid, dat zonder meer onveranderd
blijft en het nieuwe tweede lid. Art. 180 lid 1 be-
perkt de zorg voor het onderwijs in het algemeen
door den toestand der middelen. Dit is natuurlijk
zeer goed mogelijk, zoo lang die zorg bestaat in on-
dersteuning van bijzondere- en oprichting van open-
bare scholen. Gedoogen de middelen het niet, dan
kan men de ondersteuning verminderen of desnoods
doen ophouden en geen eigen scholen oprichten,
zoodat deze beperking in het tegenwoordige artikel
theoretisch bestaanbaar was, al stoorde men zich in
de praktijk weinig aan deze beperking in de zorg
voor het onderwijs. Maar nu gaat men dit onderwijs
bekostigen, en niet alleen het openbare, waarover
men zelf baas is, en dat men kan uitbreiden of be-
perken naar welgevallen in zekeren zin, maar ook
het bijzondere onderwijs, dat anderen geven, waar-
over men, wanneer het aan de gegeven voorschrif-
ten slechts voldoet, niet te zeggen heeft, waarvan
men de uitbreiding niet tegenhouden kan, omdat het

vrij is, en dat men dus, ook al gedoogen de midde-
len het niet, bekostigen moet.

Het komt ons voor, dat nu men eenmaal meende,
art. 180 te moeten wijzigen, men zich niet tot het
tweede lid had moeten bepalen, maar zich ook re-
kenschap had moeten geven van het verband tusschen
de beide deelen van dit artikel en van de beteekenis
van het eerste lid op zichzelf. De onsierlijke aanhef
van dit laatste zou reeds daarom moeten vervallen,
omdat die beperking bij een zoo gewichtig volksbe-
lang in het bijzonder uit den tijd is.

Betalen.

De „buitengewone inkomstenbelasting” is minder
nog dan andere belastingen in de kolonie met graagte
betaald.

„Onder zeer buitengewone omstandigheden
tot stand gekomen, beantwoordt deze belasting
niet aan zeer elementaire eischen van recht en
billijkheid. Hooge inkomens gaan dikwijls vrij-
uit, middelmatige worden belast. Daarbij komt
dat voor eene interpretatie, welke de adminis-
tratie aan een artikel der verordening gegeven
heeft, de onbillijkheid der belasting nog ver-
scherpt wordt en het rechtsgevoel van de aange-
slagenen, die niet van den ontdeken uitweg pro-
fiteeren kunnen, ernstig wordt gekrenkt.”

Aldus schrijft de Koloniale Raad in eenen brief
aan den Gouverneur, waarin aangedrongen wordt op
intrekking dezer belasting op grond, dat dit „bin-
nen een jaar na het eindigen van den oorlogsto-
estand” had moeten zijn voorgesteld, terwijl de oor-
logstoestand feitelijk bij het sluiten van den wapen-
stilstand zou zijn geëindigd. Intusschen verklaart
de Raad zich bereid tot medewerking, om te komen
tot heffing van opcenten op de gewone inkomsten-
belasting.

Wij weten niet, welke bezwaren, die zelfs het
rechtsgevoel zouden hebben geschokt, de Raad tegen
de verordening heeft, maar dat de fiscus bereid zou
zijn, ook de gevraagde terugwerkende kracht tot 1
Mei 1919 aan de intrekking te verlenen, zou eene
overwinning op den fiscus zijn, waarvan wij de me-
dedeeling niet gaarne aan onze lezers zouden ont-
houden, als 't zoover komen mocht.

Consulaatwezen.

In ons blad van 8 Januari l.l. schreven wij over
het consulaatwezen in West-Indië. De *Amigoe di*
Curaçao neemt dit over en voegt er aan toe:

„Wij weten niet of er ook oorzakelijk
verband bestaat tusschen het bovenstaande be-
richt..... en de.... vragen van het 1e Kamerlid
van Kol aan den Minister van Koloniën. In ieder
geval juichen wij het van harte toe, dat er eens
van officiële zijde de aandacht gevestigd wordt
op dezen ergerlijken toestand. In zeer vele der
bovengenoemde plaatsen zijn zeker Curaçaoe-
naars gevestigd, die onze taal uitstekend ver-
staan, om voor het vervullen van het Consulaat
in aanmerking te komen en die hun taak min-
stens zoo goed zouden behartigen als velen dezer
vreemdelingen.

Wij herinneren ons eens gehoord te hebben van
een der officieren van een onzer oorlogsschepen,
dat in 1910 of 1911 een reis voor vlagvertoon naar
Cuba gemaakt had, dat het hem een voortdu-
rende ergernis geweest was in bijna alle haven-
plaatsen van Cuba het Nederlandsch con-
sulaat aan een Duitscher te zien toever-
trouwd, die tevens het Duitsch consu-
laat waarnam. Welke behartiging van Neder-
landsche handelsbelangen is van zoo iemand
te verwachten? Men kon veeleer verwachten, dat
hij, waar onze belangen met de Duitse
in concurrentie kwamen, als regel de onze zou
tegenwerken of minstens op den achtergrond
schuiven.

Wij weten niet of nu na den oorlog nog de-
zelfde personen ons consulaat aldaar waarne-
men. In ieder geval is een onderzoek dienaar-
gaande niet overbodig en verdient een Nederlan-
der of Curaçaoenaar in die gewesten verre de
voorkeur boven een vreemdeling.”

De Staatscourant deelt mee, dat door een vader-
landslievend ingezetene der kolonie een bedrag van
f 950.—, aanvankelijk bestemd als bijdrage voor een

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Cheribon, Hongkong,
Indramajoe, Kobe, Makassar, Medan, Menado,
Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shang-
hai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap,
Weltevreden.

Kapitaal f 45.000.000.-

Reserven f 30.000.000.-

Crediet- en Effectenbank „die Haghe”

Laan 7 - Tel. H. 8892

Effecten

Prolongatiën

HUIS te huur aangeboden.

Wegens tijdelijk verblijf in het buitenland is gedurende zes maanden TE HUUR een op eersten stand te Rotterdam (Kralingen) gelegen HEERENHUIS met Tuin, bevattende 10 Kamers, Keuken, Badkamer en Kelder.

Het huis is geheel gemeubileerd met 1 Mei te aanvaarden.

Alleen op brieven van gegadigden voor zelfbewoning wordt acht geslagen.

Brieven onder No. 40L aan het Bureau van dit Blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

te stichten fonds voor de nationale verdediging, als gift ten behoeve van 's Rijks schatkist is overgemaakt. Aan den schenker is de dank der regeering betuigd.

In de kolonie is een comité voor noodlijdende Oostenrijksche en Hongaarsche kinderen opgericht.

Voz di Pueblo weet te vertellen, dat er weer eens eene reorganisatie der politie op til is. Prosit!

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Nog steeds en weer de Turksche kwestie.

In de geschiedenis van onzen tijd zou het woord „entente“ — gebruikt voor het begrip „entente cordiale“ — de eensgezindheid, de innige overeenkomst hebben moeten bestempelen en karakteriseeren. Maar had de oorlog de illusie gegeven, dat dit waar gemaakt kon worden voor de gemeenschappelijke haat, nu, na den volstreken grooten slag, wat buit te verdeelen, doch veel meer ellende te herstellen en rampzaligheid te verhelpen is, nu zet zich onder hen, die geallieerden waren, het beeld van entente en concorde om in dat van krakeel en discorde.

Eerst twist de Raad te Parijs of te Londen; met wat geven en nemen komen Frankrijk en Engeland b.v. tot overeenstemming omtrent de houding t.o.v. Sovjet Rusland. Komt Japan dan echter in verzet tegen de gevonden oplossing, dan is Frankrijk daarover eigenlijk in zijn schik. Sterker teekent 't totaal gemis aan overeenstemming en aan lijn zich in de Konstantinopel-kwestie. Ook daarover waren Frankrijk en Engeland 't eens geworden. Maar nog vóórdat Wilson zich tegen de beslissing om den Sultan in Konstantinopel te laten had uitgesproken, was er een rapport ingekomen van admiraal Robeck, volgens hetwelk de toestand in Konstantinopel en een van den Engelschen dominee H. Buxton, volgens hetwelk die in Sicilië onhoudbaar zijn geworden, zoodat Engeland al, met goedkeuring van Frankrijk en Italië, besloten had, krachtig handelend in de Turksche hoofdstad op te treden. Dit voedt het wantrouwen weer van de mohamedanen, die, zoodat wij onlangs reeds meldden, al niet veel geloof hechten aan de toezeggingen van Lloyd George. En Lloyd George heeft weer heelemaal niet gedraaid. Immers hij opende den Sultan het vooruitzicht op het behoud van zijne positie, indien deze er voor zorgde dat de niet-mohamedaansche minderheden beschermd werden; hiervan blijkt echter niets, daar de moorden op de Armeniërs ongestoord op groote schaal doorgaan, iets dat iedereen wist, zoodat wij 't ook, zonder groote mate van helderziendheid, konden voorspellen.

De vredesconferentie te Londen heeft uitgemaakt, dat Thracië, Smyrna en het achterland meereindeels aan Griekenland zullen komen, dat daarvoor een deel van de Turksche staatsschuld overneemt. Tevens werd besloten aan Turkije een booze nota te zenden, vooral naar aanleiding van de voortgezette gruwelen en wegens de anarchie, die, volgens het rapport van den vlootvoogd, commandant van 't smaldeel dat de wacht houdt in de Dardanellen, admiraal Robeck, in Konstantinopel heerscht.

Na het verlies van Arabië, Palestina, Syrië, Mesopotamië, Armenië, komt nu vermoedelijk nog dat van Ciellie, Adana, een deel van Smyrna en Thracië. Zou dit al genoeg zijn om bij de Turken wrok en wraaklust te zetten, het besluit om aan Turkije geen vloot te laten en zijn leger zeer te beperken, moest de nationalistische beweging nog meer voedsel tot verzet geven. De pot op 't vuur gaat al meer en meer aan 't koken en aan 't pruttelen. Britsche troepen zullen Konstantinopel komen bezetten, ze zijn ergens in de nabijheid al beschikbaar. Misschien wel die, welke tegen den Gekken Moelah gestreden hebben? De Ver. St. zeggen: de Turk moet uit Konstantinopel! Een verrassing! Als 't nu nog ware geweest: men late aan de Turken het zelfbeschikkingsrecht! Maar neen: de Turken er uit, of wij zijn verder de entente niet meer trouw. Daarentegen roepen de mahomedanen uit alle richtingen: „als de Turken er niet blijven, zullen wij opspelen.“ Onder den drang of het geprikkel van deze tegenstrijdigheden, is 't Turksche ministerie afgetreden. Iszet Pasha wordt als formateur van een nieuw kabinet beschouwd. Daarmede zou de regeering weer onder nationalistischen invloed komen. Het zal voor de geallieerden veel moeilijker vallen om hun wil hier door te drijven dan ten opzichte van een der centrale Europeesche mogendheden. Immers de nationaal-Turken

zijn over een gebied verspreid, dat noch door economische, noch door militaire maatregelen gemakkelijk te beheerschen is, en, den wapenstilstand en de vredesconferentie ten spijt, zijn aanvoerders van Turksche troepen in 't veld gebleven.

De revanche is hier begonnen. Uitgeput Turkije blijkt altijd nog en weer krachten beschikbaar te hebben. Arm Turkije blijkt altijd nog en weer geld beschikbaar te hebben. Verslagen Turkije blijkt altijd nog en weer strijdlustig te zijn. Als Turkije den strop om den hals heeft, zorgt Allah steeds weer voor iemand, die het koord doorsnijdt.

Door de Sahara.

De rijkdom van Fransch Soedan, de groote kolonie in 't Negergebied, komt de Europeesche markt slechts weinig ten goede, door 't gemis van een voldoende gemeenschap met de Middellandsche Zee. Veelvuldig zijn de plannen voor den aanleg van een spoorweg door de Sahara, die over een hemelsbreedte van 2000 K.M. de kolonie van Algerië scheidt. Van Oran loopt een spoorbaan via Ain Sefra en Figoeis naar Colomb-bechar, maar het verder doortrekken stuit op zoodanige bezwaren, vooral door het klimaat en door gebrek aan water, dat men het tot nu toe niet aandurfde.

Er is een zeer nauwkeurige en op ruime schaal opgezette verkenning noodig van alle terreinomstandigheden. Door het gebruik van auto en vliegtuig denkt men eindelijk de gewenschte resultaten te kunnen bereiken. Een verkenningstocht bereikte een jaar geleden het plateau van Ahnet, 1500 K.M. ten Z. van Algiers; volgens onlangs ingekomen berichten is men tot 1100 K.M. van Tomboktoe gevorderd. Deze langzame vorderingen geven wel aan, dat er kolossale moeilijkheden te overwinnen zijn. Bij weislagen zal Soedan schapen, runderen, rijst, katoen, hout, delfstoffen, enz. aan Frankrijk kunnen bezorgen.

Koloniale prijsvraag.

De „Professorenrat des Kolonialinstituts in Hamburg“ had in Juli 1913 een prijsvraag uitgeschreven: „Door welke practische maatregelen is in onze koloniën een vermeerdering van het geboortecijfer en een vermindering van de kindersterfte bij de inboorlingen — des wirtschaftlich wertvollsten Aktivums unserer Kolonien — te bereiken?“

De voor de indiening bepaalde tijd was, door den oorlog, in het gedrang gekomen, de prijsvraag is in haar ouden vorm (zelfs het „onze“ koloniën blijft ongewijzigd) nu weer in herinnering gebracht, met 1 April 1920 als eindtermijn. De uitslag zal uiterlijk 1 Januari 1921 worden bekend gemaakt.

De belangstelling blijft en wordt gaande gehouden!

Mededeelingen.

Van de Chineezen Vereen. „Chung Hwa Hui“:

Het Bestuur der Chineezen Vereeniging „Chung Hwa Hui“ is samengesteld als volgt:
 Sim Ki Ay, *President* (Frans Halsstraat 13, Amsterdam.)
 Tan Tek Tsjoan, *Secretaris*, (Spoorsingel 30, Delft.)
 Djie Ting Ham, *Thesaurier*.
 Oei Hoo Tjioe, *1e Commissaris*.
 Phoa Liong Djin, *2e Commissaris*.
 T. T. TAN, *Secretaris*.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

NOTULEN VAN DE BUITENGEWONE ALGEMEENE VERGADERING VAN DE VEREENIGING „OOST EN WEST“ TE UTRECHT OP 10 JANUARI 1920.

Aanwezig de Hoofdbestuurleden: C. R. Bakhuizen van den Brink, voorzitter; R. Zuiderhoff, ondervoorzitter; H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, J. P. Th. J. Brondgeest, Mevr. Douair, Jhr. W. C. Clifford Kocq van Breugel—Roelofs, T. Gerdes Oosterbeek, F. E. Luitjes, Z. G. Ph. Marcella, H. F. Tillema en A. J. Gooszen, wnd. secretaris, waarvan mevr. Clifford en de heeren Brondgeest, Gerdes Oosterbeek, Marcella en Tillema tevens resp. optreden als afgevaardigden van de afdelingen Breda, Haarlem, Apeldoorn, Rotterdam en Groningen.

Voorts de afgevaardigden: S. van der Lier Ezn. (Amsterdam), H. D. Tjeenk Willink (Deventer), mevr. E. Th. Nijenhuis—van Beusekom ('s-Gravenhage), mr. E. Rijke (Leiden) en H. Somermeijer (Utrecht).

De Algem. Spaarverzekering

Anna van Saxonplein 3
 's-Gravenhage
 Oppericht 1907 199

COÖPERATIEF SPAARSTEEEM

Alléén in 1919 werd ingeschreven voor Drie Millioen Gulden

Vraagt gratis Brochure!

NED.-IND. ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ

OPGERICHT IN 1857.
 KAPITAAL (geheel geplaatst en volgestort) f 25.000.000.—
 RESERVE f 5.600.000.—

Hoofdkantoor: BATAVIA.
 AGENTSCHAPPEN te: Soerabaia, Soerabaia-Simpang, Semarang, Weltevreden, Padang, Bandoeng, Cheribon, Macassar, Djokdja, Medan, Tegal.

AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE
 Keizersgracht 573/5 Prins Hendrikplein 14

BANKZAKEN IN HET ALGEMEEN UITVOERING VAN EFFECTENORDERS

RENTE VOOR DEPOSITO'S
 m. 1 dag opzegg. . . 2 pCt | gedur. 3 mndn vast 3 pCt
 m. 10 dagen „ . . 2 1/2 „ | gedur. 1 jaar vast . . 4 „
 gedur. 1 mnd vast 2 1/2 „ | 236

DE NEDERLANDSCHE SPAARKAS

AMSTERDAM, Rokin 95.
 Bijkant.: BANDOENG en 's-GRAVENHAGE.

Kapitaalvorming in 12 jaren door stortingen gedurende 10 jaren.

VRAAGT GRATIS BROCHURE.

GENEESKUNDIG ONDERZOEK

vóór het 70
HUWELIJK

Voorstanders hiervan, op het punt van trouwen, kunnen op kiesche wijze hun doel bereiken door als bruidsgeschenk aan te bieden een polis der

NILLMIJ ...van... 1859

Jaarpremie voor f 5000.- uit te keeren op 65 jaar, of eerder bij overlijden, voor 'n 25-jarige f 93.70

's GRAVENHAGE, Veenestr. 1, Tel. H 1389
 AMSTERDAM, Keizersgr. 508. Tel. N 9993
 UTRECHT, Minrebroederstr. 22. Tel. 2352

BUNSCHOTEN & DE GOOIJER

HOFLEVERANCIERS 125
 Oudegracht 118 w.z. - UTRECHT - Tel. Interc. 174

ORIGINEELE
 ENGELSHE
 STOFFEN

KLEEDERMAKERIJ.

Indische
 Uitrustingen.

Bereizen geheel Nederland.

INTERNATIONALE COMMERCIEEL E BANK,

's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23. 190
 KAPITAAL f 5.000.000.—
 Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK.
 BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
 Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

Import van alle Nederlandsch-Indische producten.
 Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.
 Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

Drukkerij TEN HAGEN

Nobelstraat 20 .: Den Haag

Telef. Interc. 2793

*Beleefde aanbeveling voor
de levering van alle voorkomende
Drukwerken als:*

- AANDEELEN
- ADRESKAARTEN
- ADVIESKAARTEN
- BALBOEKJES
- BESTEKKEN
- BILJETTEN
- BORDERELLEN
- BRIEFKAARTEN
- BRIEFPAPIER
- BROCHURES
- CATALOGI
- CIRCULAIRES
- CONTRACTEN
- CONVOCATIES
- DIPLOMA'S
- DISSERTATIES
- EFFECTEN
- ENVELOPPEN
- ETALAGEKAARTEN
- ETIQUETTES
- FACTUREN
- FORMULIEREN
- INTEEKENLIJSTEN
- INPAKPAPIER
- JAARVERSLAGEN

- KANTOORBOEKEN
- KWITANTIËN
- LABELS
- MAANDBLADEN
- MEMORANDUMS
- MENU'S
- NOTA'S
- OBLIGATIËN
- PROGRAMMA'S
- PRIJSCOURANTEN
- RECLAMEKAARTEN
- REGISTERS
- REGLEMENTEN
- REKENINGEN
- SERVETTES
- STATUTEN
- STROOIBILJETTEN
- TABELLEN
- TEKSTBOEKJES
- TIJDSCHRIFTEN
- VAKBLADEN
- WEEKBLADEN
- WERKSTATEN
- WISSELS
- ENZ. ENZ. ENZ.

SPECIALE INRICHTING VOOR

GOED OPENLIGGENDE

KANTOORBOEKEN

PENNOCK-COMPANY

Huygensstraat 27 Tel. H 6300 - Tel.-Adr.: „Highspeed”

DEN HAAG BANDOENG

EXPORT van AUTOMOBIEL- en .....
KOETSWERK-ONDERDEELEN

Zoemedede de belangstellende leden: mevr. G. van Beresteijn-Tromp, mej. J. J. Lagers, Ed. Cuypers en L. D. Petit Jr.

Niet vertegenwoordigd waren de afdelingen Arnhem en Nijmegen.

De Voorzitter opent om 2 uur n.m. de vergadering met een woord van welkom en met de hoop, dat ze goede vruchten zal mogen afwerpen.

De notulen der vorige algemeene vergadering werden hierop vastgesteld.

Daarna herinnerde de Voorzitter eraan, dat deze buitengewone algemeene vergadering een voortzetting is van de algemeene vergadering in October l.l. te Utrecht gehouden. Het bestuur heeft getoond geen dwangbevel noodig te hebben. Het heeft aan de belofte, toen gegeven, om spoedig met definitieve plannen te komen, voldaan. Er openbaarde zich op die vergadering een stemming die oordeelde, dat wij niet genoeg stoom opzetten. Wij meenden niet méér te kunnen doen dan wij gedaan hadden. Anderen huldigen een andere opvatting, en meenden dat de middelen om intenser te werken gemakkelijk te vinden waren. Er is toen door de Propaganda-commissie, de Redactie-commissie en het Dagelijksch Bestuur een gecombineerde vergadering gehouden, ten einde ten zien of de menschen samen waren te brengen. Er is ten slotte besloten, dat aan het Hoofdbestuur een commissie zou worden toegevoegd voor het werk, dat het meende niet alleen te kunnen doen, en men oordeelde het 't beste voor dit doel de Propaganda-commissie, die reeds voorloopige wenken had gegeven, permanent te maken. Men verenigde zich met een voorloopig schema, dat alle punten bevatte, die men wenschelijk oordeelde, dat ter hand zouden worden genomen. Zooals gezegd, was het bestuur van oordeel, dat het niet meer stoom kon opzetten, omdat het aan brandstof ontbrak. Door een toeval, namelijk het aftreden van den secretaris, kregen wij als waarnemer van diens functie een machinist op de locomotief, die een buitengewone kracht weet in te spannen en dan ook al heel wat gedaan heeft. Wij zijn hem dankbaar voor zijn arbeid door middel van het Koloniaal Weekblad, door opwekkingen tot toetreding als lid, tot contributieverhoging, enz. Bij de gehouden besprekingen zijn de heeren van de vorige Propaganda-commissie gevraagd, of zij bereid waren definitief het Hoofdbestuur bij te staan. Behalve de heer Zeijlstra, die als lid van de Centrale Commissie van Lezingen etc. meende een enkel punt uit het concept-reglement niet te kunnen onderschrijven, verklaarden de overige heeren zich bereid zitting te blijven houden in de commissie, die als volgt werd samengesteld: T. Brondgeest Sr., voorzitter; A. J. Gooszen, secretaris; Ed. Cuypers, S. van Lier Ezn., L. D. Petit Jr. en Z. G. Ph. Marcella.

De Propaganda-commissie heeft al vergaderd en enkele wenschen van de algemeene vergadering vervuld. Met haar goedkeuring is voor haar arbeid een concept-reglement samengesteld, hetgeen in de eerstvolgende Hoofdbestuursvergadering ter goedkeuring zal worden voorgebracht.

Na voorlezing van dat concept vraagt de Voorzitter, of een van de dames of heeren bezwaren heeft tegen dat reglement of men nog een nadere toelichting wensch.

De heer Brondgeest (Haarlem), niet sprekend als bestuurslid of als voorzitter van de Propaganda-commissie, maar als afgevaardigde van de afdeling Haarlem, deelt mede, dat deze afdeling bezwaren heeft tegen de samenstelling van de Propaganda-commissie. Wanneer een Propaganda-commissie noodig is, aldus redeneerde men, dan moet men die vinden in het Hoofdbestuur zelf. Het is niet juist haar te vormen uit leden ook buiten het Hoofdbestuur. De afdeling stelt diensvolgens een motie voor, luidende aldus:

„De afdeling Haarlem en Omstreken van de Vereeniging „Oost en West” kan zich niet vereenigen met het voorstel tot instelling van een Propaganda-commissie, bestaande uit leden buiten het Hoofdbestuur, aangezien zij vermeent, dat de werkzaamheid van een dergelijke in te stellen commissie geheel tot den werkkring van het Hoofdbestuur behoort.”

De heer Marcella (Rotterdam) begrijpt niet, waarom de afdeling Haarlem meent, dat er niet een aparte Propaganda-commissie naast het Hoofdbestuur kan staan.

De Voorzitter wijst op de andere commissies, als de Studiecommissie, de Nijverheidscommissie, etc.; moeten alle leden dier commissies leden van het Hoofdbestuur gemaakt worden?

De heer Brondgeest (Haarlem) heeft op de afdelingsvergadering dat bezwaar ook te berde gebracht. Men heeft toen echter gezegd, dat al die andere commissies niet te vergelijken zijn met een Propaganda-commissie. Deze neemt de taak der vereeni-

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

ging zelf ter hand. Die beoogt immers propaganda. Als de Propaganda-commissie goed werkt, vervult ze voornamelijk de taak van het Hoofdbestuur. Spreker heeft geantwoord, dat al was die zienswijze juist, de Propaganda-commissie toch op zichzelf nuttig werk zou kunnen doen als oppositie, die tot daden prikkelt. Maar men bleef vasthouden, dat men aan de leden van een Propaganda-commissie niet de taak kon opdragen, die des Hoofdbestuurs is.

De Voorzitter maakt attent op artikel 18 van het Huishoudelijk Reglement, waarbij het Hoofdbestuur het recht heeft commissies in 't leven te roepen, die het terzijde staan in de werkzaamheden, welke in het doel liggen van de vereeniging. Het Hoofdbestuur stelt de Propaganda-commissie volkomen vrij, maar heeft haar toch niet met 't doel ingesteld, om de oppositie uit te maken.

Nadat de heer Brondgeest nog heeft verklaard, dat hij zich met de idee van zijn afdeling niet kan vereenigen, vraagt de Voorzitter, of men het voorstel van de afdeling Haarlem ondersteunt. Niemand blijkt zich bij de motie te kunnen aansluiten.

Op een desbetreffende vraag van den heer Tjeenk Willink (Deventer), deelt de voorzitter mede, dat hij van iedere commissievergadering kennisgeving behoort te ontvangen (wat evenwel in werkelijkheid slechts zelden gebeurt) en dat hij het recht heeft alle commissievergaderingen bij te wonen.

Het Reglement van de Propaganda-commissie wordt voor kennisgeving aangenomen.

De Voorzitter feliciteert de leden der commissie met hunne benoeming en dankt hen voor hun bereidwilligheid, om in de Propaganda-commissie zitting te nemen. Het Bestuur belooft haar de meest mogelijke medewerking in het belang van „Oost en West” voor de toekomst. Hij dankt den Secretaris voor diens ijverigen arbeid en wijst op de reeds verkregen resultaten.

Hij stelt vervolgens aan de orde het voorstel tot wijziging van de statuten, een punt, dat met het voorgaande ten nauwste samenhangt. Zal het Hoofdbestuur krachtiger optreden, dan moet het daartoe ook de middelen ontvangen. Die heeft het thans niet. De contributie is nog altijd / 2.50, hoewel de eischen aan de kas gesteld, in 't bijzonder ook voor het „Koloniaal Weekblad” in den vorm van werkloonen, drukloonen etc. ontzettend zijn gestegen. De contributie moet op peil worden gebracht. Een rijksdaalder van vroeger staat gelijk met / 5 van thans. De meeste leden hebben dit gevoeld en zijn bereid de contributie te verhoogen. Voorstel tot wijziging van art. 5 der Statuten.

Oud-Artikel 5.

De Vereeniging bestaat uit: eere-leden, leden-begunstigers en leden, die allen dezelfde rechten hebben. Tot eere-leden kunnen door de algemeene vergadering, op voorstel van het Hoofdbestuur of 10 leden, benoemd worden zij, die zich bijzonder verdienstelijk jegens de vereeniging hebben gemaakt.

Leden-begunstigers zijn zij, die / 5.— of meer jaarlijksche contributie betalen of eene bijdrage geven van minstens / 100.— ineens.

Leden zijn zij, die eene jaarlijksche contributie van minstens / 2.50 betalen, met dien verstande, dat zij die reeds lid zijn op / 1.—, / 1.50 of / 2.— 's jaars, tot geen hoogere contributie verplicht zijn. *)

Rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen kunnen begunstigend lid of lid worden.

Alle leden ontvangen kosteloos, zoo het verschijnt, het orgaan der vereeniging en hebben vrijen toegang met recht tot introductie, tot de lokalen der vereeniging, behoudens het bepaalde in de volgende alinea.

Alle leden hebben vrijen toegang tot tentoonstellingen, lezingen en voordrachten der vereeniging, tenzij door het hoofd- of afdelingsbestuur een voor leden verminderd entree is vastgesteld.

Leerlingen van inrichtingen van M.U.L.O., middelbaar- of gymasiaal onderwijs en van vakscholen, kunnen tegen betaling eener jaarlijksche contributie van minder dan / 2.50, met een minimum van / 0.50, het recht verkrijgen, de van de Vereeniging uitgaande vergaderingen, lezingen, enz. bij te wonen. Zij hebben geen stemrecht en ontvangen niet het orgaan der vereeniging. Op de contributie dezer jongelieden is het bepaalde in art. 13 niet toepasselijk. *)

*) Jaarl. Alg. Verg. 11-7-'14. Goedgekeurd bij Kon. Besl. van 3-10-'14, No. 69.

De 1e alinea te doen luiden:
De vereeniging bestaat uit: eere-leden, leden en begunstigters.

De 3e alinea te vervangen door:
Leden-zijn zij, die eene jaarlijksche contributie van ten minste / 5.— betalen, met dien verstande, dat zij

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat. 177
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

N. LOEB - DEN HAAG
NOORDEINDE 109-111
KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

L. E. NIEUWENHUIZEN
LEIDEN - HOLLAND 126

Blikgroenten: Rood etiket (beste kwaliteit)
Groen „ (tusschensoort)

HUISHOUDGROENTEN merk „Sleutels”

SPECIALITEIT IN GEZOUTEN GROENTEN

die thans minder betalen, tot geen hogere contributie verplicht zijn, terwijl leden van studenten-afdelingen, als bedoeld in art. 10, kunnen blijven volstaan met eene contributie van ten minste / 2.50 per lid en per jaar.

De 4e alinea te vervangen door:
Begunstigers zijn zij, die uit sympathie met het streven der vereeniging zich verbinden ten minste / 1.— s jaars ter versterking van de kas bij te dragen.

De 5e alinea te doen luiden:
Rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen kunnen lid of begunstiger worden.

In de laatste alinea het cijfer / 2.50 te vervangen door / 5.—.

Nadat de Voorzitter het voorstel gelezen heeft, antwoordt hij op een vraag van mevr. Clifford (Breda) dat alle leden, die reden hebben hun contributie niet te verhoogen, toch dezelfde rechten behouden. Met het oog op die personen, die liever geen lid zijn van Oost en West, maar toch hun sympathie willen betuigen met haar streven, is de bepaling gemaakt, dat men als begunstiger kan toetreden en dan betaalt wat men wil tot een minimum van / 1.—. Een dergelijke bepaling vergemakkelijkt onze propaganda.

De heer Brondgeest (Haarlem), acht juist deze bepaling paskwillig. Dat iemand, die de vereeniging steunen wil, één gulden in een jaar betaalt in een tijd, dat de rijksdaalder / 5 is, kan hem niet bevallen. De afdeling Haarlem gaat met hem accoord en stelt voor, om te lezen in plaats van één gulden: / 2.50.

De Voorzitter ziet in deze bepaling niets kinderachtigs in zooverre een minimum is genoemd. Men is natuurlijk volkomen vrij, om méér te geven.

De heer van Lier (Amsterdam) stelt voor, om te lezen in plaats van „contributies” het „Hollandsche woord” bijdragen.

De Secretaris wijst op het praktische bezwaar, dat dit voorstel meebrengt, omdat de „bijdragen” van de „contributies” onderscheiden moeten blijven. De „bijdragen” komen in de kas van het Hoofdbestuur, terwijl van de „contributies” het Hoofdbestuur slechts 40 pCt. ontvangt.

De heer van Lier stelt hierop de vraag, hoe t gaat met de gelden van de Propaganda-commissie. De Secretaris antwoordt, dat de Propaganda-commissie alleen die gelden ontvangt, die speciaal voor haar bestemd zijn. Heeft ze gebrek, dan klopt ze aan bij de Vereeniging. Zoo gaat het met de andere commissies eveneens. Zij vragen sappen van den boom, en de afdelingen, de wortels, houden helaas den boom zwak.

De heer v. Lier wijst er op, dat van alle geregelde inkomsten een deel toevalt aan het Hoofdbestuur. Moet een jaarlijksch bedrag, waarmee iemand de Vereeniging steunt, in zijn geheel naar het Hoofdbestuur? Wanneer er een deel blijft voor de afdeling, zullen de leden-propagandisten weten te strijden en voor de afdeling en het geheel.

De Secretaris betoogt, dat wanneer de afdelingen tekort komen, de leden hun contributie op peil hebben te brengen. Haar inkomsten blijven dus verzeerd. Met het Hoofdbestuur staat het anders. Alle afdelingen concentreeren zich in het Hoofdbestuur. Zonder de noodige fondsen kan dit niets doen.

Mevrouw Clifford (Breda) meent, wanneer bij het verstrekken van bijdragen niet uitdrukkelijk gezegd is, dat het geld voor de afdeling is bestemd, dat het dan moet toevallen aan de kas van het Hoofdbestuur. Het H. B. is het centrale lichaam, waarvan de kracht uitgaat. De afdelingen moeten uitgaan van de leuze „allen voor één” en dit niet verzuimen om een extraatje te zien krijgen.

De heer Luitjes (Nijmegen) wijst er op, dat iedere secretaris-penningmeester voor zijn kas zal ijveren. Komt iemand met een gift, dan zal de penningmeester in het belang van de afdeling allicht de bijdrage voor de afdelingskas zien te krijgen.

De Voorzitter: Men mag het Hoofdbestuur niet in den steek laten.

De heer Luitjes: Het werk der afdelingen is toch even goed in het belang der vereeniging.

De heer v. Lier: Wanneer wij van de bijdragen maar 40 pCt. krijgen, dan geeft dat al een veel grooteren prikkel.

De Voorzitter: Als de afdelingen maar goed begrijpen, dat zij moeten samenwerken en dat 't niet moet komen tot afscheiding.

Mej. Lagens (Utrecht) acht het 't meest geschikt, wanneer van begunstigers-bijdragen een geringer percentage naar het Hoofdbestuur gaat.

De heer v. Lier wil juist méér.

De Secretaris waarschuwt nogmaals, dat wanneer de afdelingen zich er op toelagen, de bijdragen

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 131

Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. interc. 4737.

Code 5th Edition A. B. C.

van de begunstigers te ontvangen, zij het Hoofdbestuur schaden.

De heer Luitjes acht dit een wanbegrip. De kas van de afdeling is bestemd voor hetzelfde doel als die van het Hoofdbestuur.

Mevr. Clifford is het met die redeneering niet eens. Het Hoofdbestuur heeft veel grootere uitgaven te doen voor zijn commissies, propaganda, drukwerken, etc. Het Hoofdbestuur moet dan ook het meeste geld hebben.

De Secretaris waarschuwt tegen het Hollandsch provincialisme, dat zich hier weer uit. Het kind wil slechts leven voor zichzelf en onthoudt het noodige aan het gezin. In de eerste plaats moet bloeien de Vereeniging, die gesteund moet worden door de afdelingen, welke zichzelf sterk maken door leden te werven, niet door een inerte houding. De afdelingen hebben nog geen gevolg gegeven aan zijn advies, om de contributies op peil te brengen. Zelf is 't spreker gelukt een 70-tal menschen er toe te bewegen hun contributie te verhoogen. We hebben het geld hard nodig. Onze huisbewaarder is ons onlangs weer komen vertellen, dat hij 't voor zijn belooning niet meer doen kan, de huishuur vloog op, enz., enz.

De heer Somermeijer (Utrecht) stelt daartegenover, dat de afdelingsbesturen voor dezelfde vermeerdering van uitgaven staan als het Hoofdbestuur. Het is niet zoozeer onwil of gebrek aan energie, dat zij zich aan die moeilijkheden niet kunnen onttrekken. Spreker zou den naam kunnen noemen van iemand, die jarenlang lid geweest is van het Hoofdbestuur en die onmogelijk meer kan betalen dan thans gevraagd wordt. De uitgaven voor de levensbehoeften zijn schrikbarend gestegen, terwijl de pensioenen dezelfde gebleven zijn. Het gevolg is, dat verschillende leden genoodzaakt worden te bedanken.

De Voorzitter, die er aan herinnert, dat de discussies meer over artikel 13 dan over artikel 5 loopen, vraagt of het denkbeeld van de afdeling Haarlem wordt ondersteund. De afdeling Breda ondersteunt het.

De heer Zuiderhoff betoogt ter verdediging van het bestuursvoorstel, dat dit het eenige middel is om de kleine luiden tot ons te trekken. Als we het minimum brengen op / 2.50, dan krijgen we weer minder menschen.

Het voorstel-Haarlem, om de minimum-bijdrage voor begunstigers te stellen op / 2.50, wordt verworpen met 27 tegen 10 stemmen.

Vóór stemmen de afdelingen Breda, Deventer, Haarlem en de Voorzitter.

Tegen de afdelingen Amsterdam, Apeldoorn, Den Haag, Groningen, Leiden, Rotterdam, Utrecht.

Mevrouw Nijenhuis ('s-Gravenhage) acht het gevallen besluit ook voor de weduwen van gewicht. Zij hebben een voor de omstandigheden klein pensioen en kunnen nu toch voor / 1.— toetreden als begunstiger.

De heer v. Lier handhaaft zijn voorstel, om te lezen „bijdragen” van leden en „bijdragen” van begunstigers.

Nadat de Voorzitter verklaard heeft, dat het Bestuur gaarne een wijziging van het reglement en de statuten zal ondernemen, om zooveel mogelijk de vreemde woorden door Hollandsche te vervangen, is de heer v. Lier bereid deze kwestie geheel aan de diligentie van het waakzaam Bestuur over te laten.

De aanwezigen vereenigen zich hiermede.

De heer Gerdes Oosterbeek (Apeldoorn) ontweekt bezwaren tegen het bestuursvoorstel tot verhoogen der contributie tot / 5. Wanneer dat gebeurt, zullen we in Apeldoorn geen leden voor de Vereeniging kunnen winnen.

De heer Tillema (Groningen): In Groningen ook niet.

De heer Somermeijer vraagt, of het bedrag niet lager gesteld kan worden.

Mevrouw Clifford wijst er op, dat zij, voor wie de contributie te hoog is, begunstigers kunnen worden. Het onderscheid is alleen, dat zij dan het Koloniaal Weekblad niet krijgen.

De heer Gerdes Oosterbeek vreest, dat er dan alleen maar nieuwe begunstigers zullen komen, geen nieuwe leden. Daarmee wordt ons doel, dat de financiën versterkt worden, niet bereikt.

De Voorzitter betwist zulks, omdat tegenover de bijdragen van begunstigers geen uitgaven komen te staan.

De Secretaris heeft gisteren nog het verwijt gehoord van een lid, dat het Koloniaal Weekblad „niets is”. Spr. heeft hem geantwoord, dat de schuld aan hem zelf lag. Hoe kunnen we onze medewerkers aan het blad aansporen iets bijzonders te leveren, als wij geen fondsen hebben? Iemand, die de Engelsche ziekte heeft, kan niet aan een wedloop deelnemen. Alle verwijten, die de leden aan 't adres van Oost en West

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM-ROTTERDAM. 156

J. P. C. NICOLAI & ZOON
HOF-KLEEDERMAKERS
Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146
's-GRAVENHAGE 229
Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

International Electric en Machine Cy
v/h R. GEERAERTS-REUTER
Licht Kracht
Zwakstroom
INSTALLATIEN
's-GRAVENHAGE LEIDEN.
Prinsenstr. 6a, Tel. H. 8093 Mare 70, Tel. 1118

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren
verkrijgbaar:

De Indische Rijsttafel.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND
DOOR
FRANÇOIS BLOM,
Schrijver van „De Moderne Kookkunst”
3DE DRUK.

Prijs: ingenaaid . . . f 0.75

Mantel en Costumemagazijnen
Maison H. SIMONS
Heulstraat 13 ..... Telefoon 2005
Noordeinde 17a ... Telefoon 6537 159
.... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes ....
Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs
Steeds ruime sortering, prima coupe en kwaliteiten.

HOEKER & ZN.
Uitsluitend adres Heerengracht 435-437
Goud - Zilver
Paarlen - Brillanten
AMSTERDAM 192 Telefoon 309 Noord

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
LEIDSCH KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.
Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
DAGELIJKS RIJSTTAFEL.
6 L
NDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Centr. Verwarming

Instituut W. G. TAANMAN

INTERNAAT   EXTERNAAT
de Perponcherstraat 105   de Perponcherstr. 101-103

- Afd. A. Opleiding voor eindexamen H. B. S. 5-j. e. Inst., voor de Marine Milit. Academie, Cand. O.-l. ambtenaar.
- Afd. B. Opleiding voor Staatsexamen A. en B.
- Afd. C. Opleiding voor Cadettenschool, Zeevaartsch., Middelb. Kol. Landbouwsch., Machinistensch., enz.
- Afd. D. Lager Onderwijs voor Leerl. van af 6 jaar. Opl. 1ste kl. Gymn. en H. B. S.

JOH. ZWART

TECHN. INSTALLATIE-BUREAU VOOR AANLEG
ELECTRISCH LICHT, ELECTRO-MOTOREN, VER-
WARMING, HUISTELEFOONS EN SCHELLEN
— H. 3743 — 218

Bureau en Magazijnen: **REINKENSTRAAT 22**
.. nabij Halte Laan van Meerdervoort H. S. M. ..

Koninklijke West-Indische Maildienst

Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van **SURINAME** en **CURAÇAO**, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti

W. Paar, Amsterdam	5.-
G. A. Ilgen, den Haag	5.-
J. J. van Wermeskerken Jr., Utrecht	5.-
W. Meijer, Paramaribo	5.-
H. J. Bierman, Paramaribo	5.-
Mevr. van der Wolk-Bouman, den Haag	5.-
A. P. H. van der Ploeg, den Haag	5.-
J. P. van der Ploeg, den Haag	5.-
W. Cremer, den Haag	5.-
K. Simon Thomas, Utrecht	5.-
W. Filet, den Haag	5.-
A. Rhee, Breda	5.-
P. Jongert, Scheveningen	5.-
B. G. S. Schregardus, den Haag	5.-
A. van Lith, den Haag	5.-
A. J. C. van der Kuyl, den Haag	5.-
H. van Doornum, den Haag	5.-
S. C. Plantenga, den Haag	5.-
W. F. van der Hoff, den Haag	5.-
A. H. Pinxter, den Haag	5.-
E. C. Brusse, den Haag	5.-
L. W. Taale, den Haag	5.-
O. W. Veldhuyzen, den Haag	5.-
J. J. Felix, Scheveningen	5.-
M. H. Schaafsma, den Haag	5.-
C. J. L. Schüller, den Haag	5.-
Mevr. Benschop-Baronnesse van Voorst tot Voorst, Ginneken	5.-
G. H. Brandt, Utrecht	5.-
J. F. Waller, den Haag	5.-
E. Middelburg, Loenersloot	5.-
J. M. C. Parisius, Paramaribo	5.-
A. J. Preseun, Den Haag	5.-
L. de Roo de la Faille, den Haag	5.-
H. J. Both, den Haag	5.-
J. W. de Voogt, Nijmegen	5.-
Adalbert Zilg, Arnhem	5.-
H. J. Rozendaal, Arnhem	5.-
H. Ch. Gooszen, Lochem	5.-
Jos. Havelaar, Rotterdam	5.-
H. M. van Straaten, Rotterdam	5.-
C. J. Puygers, Rotterdam	5.-
D. M. Meertens, Rotterdam	5.-
M. Koch, Rotterdam	5.-
W. Scherpenhuijzen, den Haag	5.-
J. L. J. F. Ezerman, den Haag	5.-
Mevr. J. Pottinga, Voorschoten	5.-

Contributieverhogingen.

G. L. Mulder, Bussum	van / 10.— op / 15.—
Mevr. M. ten Bosch-Boscher, den Haag	10.— " " 12.50
R. Zuyderhoff, den Haag	10.— " " 12.50
G. A. Cox, Utrecht	2.50 " " 10.—
O. L. Helfrich, Curaçao	2.50 " " 10.—
S. W. van Hettinga Tromp, Soerabaja	3.— " " 10.—
R. A. J. van Delden, Hilversum	2.50 " " 10.—
H. G. Leuring, den Haag	5.— " " 7.50
O. de Bordes, den Haag	4.— " " 7.50
B. M. D. Essers, Bergen	2.50 " " 7.50
Mevr. van Zijl de Jongh-baronesse van Westerholt, den Haag	5.— " " 6.—
J. E. Meijer, Paramaribo	2.50 " " 4.—
Mevr. D. Reiche-Walter, Leiden	2.— " " 3.—
Mej. T. Heytman, Utrecht	2.50 " " 3.—
Mevr. Breukink-van der Mandele Utrecht	2.— " " 3.—
A. Pulle, Utrecht	2.— " " 3.—
J. H. den Daas, Utrecht	2.50 " " 3.—
J. J. Lagers, Utrecht	2.50 " " 3.—
Mevr. P. H. Gruijter	2.— " " 3.—
W. C. de Haas	1.50 " " 3.—
W. Munniks de Jongh, Haag	1.50 " " 2.50

Nieuwe abonné's.

Nieuwe of Literaire Societeit (de Witte) den Haag	/ 5.—
Hotel Pomona, den Haag, Molenstraat 53	5.—
Hotel de Zalm, den Haag, Molenstraat 49	5.—
Societeit de Besognekamer, den Haag	5.—
Hotel Bellevue, Nijmegen	5.—
Hotel Mulder, Nijmegen	5.—
Hotel de Bonte Os, Nijmegen	5.—
Oranje-hotel, Nijmegen	5.—
Hotel Metropole, Nijmegen	5.—
Hotel Poort van Cleve, Nijmegen	5.—
Café National, Nijmegen	5.—
Café Belvédère, Nijmegen	5.—
Café F. C. Meurs, Nijmegen	5.—
Hotel Sluys, Arnhem	5.—
Café Central, Arnhem	5.—
Hotel de Zon, Arnhem	5.—
Hotel des Pays Bas, Arnhem	5.—
Café National, Arnhem	5.—

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN
Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONG-KONG, SOERABAJA, KOBE en SAN FRANCISCO.
Geregeld stoomvaartdiensten tusschen Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN
(Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië en San Francisco.

PERRY & CO.
Kalverstraat 93-95-97-99 - AMSTERDAM
ARNHEM - UTRECHT - 's-GRAVENHAGE
HUTKOFFERS

Door adverteeren in dit blad moet de aandacht op Uwe Firma of Uwe branche gevestigd worden en blijven. Zij, die veronderstellen dat Reclame iets is, waarop dadelijk bezuinigd kan worden, bewijzen, dat zij de reclame niet van den goeden kant bezien.

Olympia Theater
Prins Hendrikplein 3   Tel. H. 9521

Passage-Bioscope
Telefoon H. 3731

Elken Vrijdag nieuw afwisselend programma

Olympia Theater doorloopende voorstelling, aanvang acht uur.

Plaatsbespreking kan per telefoon geschieden.

maken, vallen in de eerste plaats terug op henzelf. Het wordt Oost en West door de leden zelve onmogelijk gemaakt, iets bijzonders te doen.

De Voorzitter, die waarschuwt niet persoonlijk te worden, noemt het ongelukkig, wanneer uit Apeldoorn niet veel nieuwe leden meer komen. Als ze begunstigers worden lijden wij echter geen enkel verlies. Spreker hoopt op beter succes, ook in de andere afdeelingen.

De heer Marcella, die iets voelt voor de rede-nering van den heer Gerdes Oosterbeek, namelijk dat in kleine plaatsen de verhooging veel gewicht in de schaal legt, acht het wellicht niet onwenselijk aan de afdeelsbesturen het bepalen van de contributie over te laten.

De heer Brondgeest zegt, dat de vijf gulden noodig zijn voor het Weekblad, anders kan het onmogelijk bestaan. Die minder betaalt wordt begunstiger en krijgt het Weekblad niet.

De heer Somermeijer meent, dat hier meer gewicht gehecht wordt aan het Weekblad dan de leden eraan toekennen. Het Weekblad wordt, jammer genoeg, somtijds niet gelezen.

De heer Gerdes Oosterbeek: Dat ligt niet aan het Weekblad. Al was 't nog zoo goed, dan bleef dit nog zoo. Veertig procent van de leden is lid om de lezingen te kunnen bijwonen.

De heer Brondgeest: Dat mogen de begunstigers ook.

De heer Gerdes Oosterbeek: Maar als er meer begunstigers komen, is het resultaat, dat het H.B. geen geld genoeg krijgt.

De heer Brondgeest: Daarom wilde ik zoo straks van het minimum voor begunstigers / 2.50 maken. Nu krijgt men menschen, die van bijna alle voordeelen profiteren en niet meer betalen dan / 1.—

Over het bestuursvoorstel wordt gestemd. Het wordt aangenomen met 34 tegen 3 stemmen, zoodat de contributie gebracht is op / 5.—

Tegen is alleen de afdeeling Apeldoorn.

De afdeeling Utrecht stemt voor onder voorbehoud. (Wordt vervolgd).

Begunstigers, nieuwe Leden en Contributie-verhogingen benevens Abonés, sedert 5 Februari 1920.

Begunstigers.	Per jaar.
Maintz en Co., Amsterdam N. Spiegelstraat 17, voor Handelsvennootschap v.h. Maintz en Co., Amsterdamsch kantoor voor Indische Zaken en Alg. Ned. Ind. Electriciteits Maatschappij	/ 250.—
Curaçaosche Handel Maatschappij, Amsterdam, de Ruyterkade 139	100.—
Insulinde Cultuur Syndicaat, Amsterdam Rokin 75-79	100.—
Cultuur Maatschappij de Vorstenlanden, Amsterdam, Sarphatistraat 94	100.—
J. M. W. Dusseldorp en Co., Amsterdam, Keizersgracht 473	100.—
Lindeteves-Stokvis, Amsterdam, J. W. Brouwerplein 2	100.—
Cultuur Mij. „Soeban Ajam” van Heeckeren en Co., Amsterdam, Kerkstraat 252	100.—
Nederlandsche Rubber Mij., Amsterdam, Heerengracht 464	100.—
Kon. Hollandsche Lloyd, Amsterdam, Prins Hendrikkade 34	100.—
F. M. Delfos en S. E. Ramondt, Amsterdam, Keizersgracht 158	100.—
N. V. L. E. Fels en Co.'s Handel Mij., Amsterdam, Heerengracht 124-126	100.—
Handels Vereniging „Java”, Amsterdam, Keizersgracht 259	50.—
Handel Mij. v.h. Kerkhoff en Co., Amsterdam, Keizersgracht 141	50.—
Ned. Ind. Portlandcement Mij., Amsterdam, Prins Hendrikkade 123	25.—
W. Tengbergen en Co., Amsterdam, Keizersgracht 141	25.—
De Kock en van Heel, Amsterdam, N. Doelenstraat 12-14	10.—
Mej. F. van Wickeren, Nijmegen, Frankensstraat 11	1.—
Nieuwe Leden.	
G. W. de Bruyn, den Haag	/ 5.—
A. Enthoven, Zeist	5.—
H. J. M. van Raalte, Vlissingen	5.—
C. J. Fens, den Haag	5.—
G. J. Berenschot, den Haag	5.—

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
Geregeld mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst
tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.
Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2593. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

**N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL**

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE

Noordwal 4, Tel. 2461

121

Filiaal: ARNHEM

Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen; wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HLETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.**INFORMATIE-BUREAU** ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.**TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan“**, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleven, door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.011/2;
- b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar f 0.50 en f 0.041/2 frankeerkosten.
- c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
- No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.041/2 frankeerkosten.
- No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
- No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
- No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.041/2 frankeerkosten.
- No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.041/2 frankeerkosten.
- No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.)
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.041/2 frankeerkosten.
- No. XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten

N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Heerdeveert 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
Teeken- en Schilderlessen.
Lessen in moderne talen.
Fransche-, Duitse-, Engelse- en Italiaansche Conversatielessen.
Opleiding admittie examen H. B. S. en Gymnasium.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.
- Lezen in Machineschrijven en Stenografie.
Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Kinderjuffrouw in Indië.
Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Bujs Ballotstraat 15.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West“, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijnwijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veerarts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MELJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvordering. - Alg. Ind. vraagstuk.
H. J. VERMEER, François Valentijnstr. 97, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
- LEDEN**, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“,
Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.

Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.

Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON
Wijnhandelaren

Filiaal:	Hoofdkantoor:	Filiaal:	Filiaal:
's-Gravenhage	Amsterdam	Arnhem	Gorinchem
Heemskerckstr. 1a	Binnenkant 25	N. Plein 15	O. Vischmarkt
Tel. H. 3493.	Intere. Tel. 389.	Tel. 280.	Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM“

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947

DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

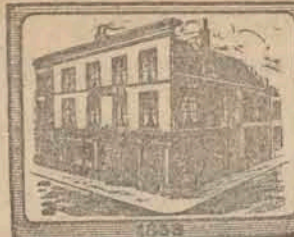
Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG

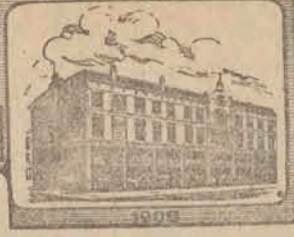
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Brengrt een bezoek aan „Boeatan“, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.

**Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.**
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

MAGAZIJN VAN
Heerenhoeden en Pelterijen,
EDUARD PELGER,
Prinsestraat 35 - Den Haag.
Telefoon No. 3902.

F^a G. J. Hilbrink
Heeren- en Dames-Kleermakers.
Bontwerkers.
's-Gravenhage
Daendelsstraat 8. Tel. N. 6882
Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.
Mooie collectie Bontstellen
Seal Bisam Mantels

P. J. VEELO & Z^{nen}
DEN HAAG
Lange Houtstraat 15^b :: Tel. H. 6655
.. WONING ..
INRICHTING
Behangerij Stoffeerderij

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL
Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en
van H. M. de Koningin van Rumenië; eertijds van H. M. Koningin Sophia.
OPGERICHT 2 AUG. 1853.
Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANDEN.

F. C. DE BRUYN
Magazijn van Comestibles en Fijne Vleeschwaren
LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
ARTIKELEN TEGEN BILLIJKE PRIJZEN.
Bestellingen worden dagelijks opgenomen en franco
thuisbezorgd.
Vraagt Prijscurant. Neemt Proef.
TELEF. 3361 - DANCKERTSTRAAT 43.

Firma H. RAHR, Utrecht
ACHTER ST. PIETER 4 - TELEFOON 443
OPGERICHT 1835.
Piano- en Muziekhandel.

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL
voorheen VAN HOUTEN & Co
Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4
Manufacturen
Witte Goederen
Karpotten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen
Groote sortering
Slaapkamer - Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.
SPORTARTIKELEN
TRUIEN
GOLFERS (Sportmantels)
MUTSEN
KOUSEN
ECHARPES
HANDSCHOENEN
voor Dames
Heeren en
Kinderen

Instituut LAURILLARD
OPLEIDING voor verschillende
examens en ambten, zooals Staats-
inrichting M. O., Staathuishoudk.
M. O., Gemeente-administratie,
Boekhouden. De opleid. geschiedt
ook schriftelijk in Nederland en
Koloniën met zeer goede resultaten.
Prospectus en lijsten met namen
en adressen van vierhonderd en
vijftig geslaagden worden op
aanvraag gratis toegezonden door
Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,
Oranjeplein 102 - Den Haag
Telefoon 6225

C. HOYNG
SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT
Kristal - Porselein
VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZULEN MET
POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland”
te Gouda.
MAIL- en HOUTKOFFERS in alle afmetingen.
Garantie voor gave overkomst.

Modemagazijnen
van Bommel
Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106
Handschoenen
in stof en leder
Kousen en Sokken

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag
Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.
5 pCt. Pandbrieven tegen beurskoers.
Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk dat aan bijzondere eischen voldoet